

นโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้าง
ความมั่นคงราชอาณาจักร

โดย

พลเรือโท สุรศักดิ์ ธาราจันทร์
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ
กองทัพเรือ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง นโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงราชอาณาจักร
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ผู้วิจัย พลเรือโท สุรภักดิ์ ธาราจันทร์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๐

การป้องกันราชอาณาจักร เป็นหน้าที่ของทุกๆ คน ซึ่งในบางสถานการณ์การใช้กำลังทหารทั้งหมดอาจไม่สามารถหยุดยั้งสถานการณ์ได้ กำลังทหารที่มีอยู่ทั้งหมดอาจไม่เพียงพอต่อการป้องกันประเทศ การระดมสรรพกำลังและฝึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ คือส่วนสำคัญเพื่อป้องกันราชอาณาจักรให้อยู่รอดปลอดภัย เรือประมงเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เป็นทรัพยากรที่มีความพร้อม สามารถระดมสรรพกำลังมาใช้ในการปฏิบัติการทดแทนกำลังรบได้ทันที ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจที่ต้องต่อเรือรบเพิ่มลำหนึ่ง อาจจะต้องใช้เวลาในการต่อเรือนานหลายเดือนหรือเป็นปี แนวคิดในการใช้เรือประมงเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถนำเรือประมงมาใช้ในการปฏิบัติการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับในปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทย ทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนในภาคการประมงมากขึ้น นับเป็นอุปสรรคปัญหาสำคัญประการหนึ่งสำหรับการเตรียมกำลังทรัพยากรในการป้องกันประเทศ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์งานความมั่นคงในการป้องกันประเทศทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายด้านความมั่นคงในการระดมสรรพกำลัง และการฝึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเรือประมงไทย เพื่อใช้เป็นกำลังเสริมหรือทดแทนกำลังรบของกองทัพเรือ ในห้วงเวลาและภารกิจที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีเรือประมงอยู่เป็นจำนวนมาก นับหมื่นลำอันเป็นจุดแข็งของประเทศ สามารถที่จะนำเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรได้ทั้งปฏิบัติการรบและสนับสนุนการรบ แต่ก็ยังมีปัญหาการนำเรือประมงมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพเต็มกำลังความสามารถของเรือประมง และปัญหาแรงงานต่างด้าวในเรือประมงที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการระดมเรือประมง นโยบายในการเตรียมความพร้อมในการระดมสรรพกำลังเรือประมงประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๓ ส่วนคือ เตรียมเรือ เตรียมคน และเตรียมอาวุธ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่เรือประมงเท่านั้น ยังมีทรัพยากรอื่นๆ อีกมากจากภาคส่วนต่างๆ ที่สามารถระดมสรรพกำลังมาใช้ได้ในยามฉุกเฉิน สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติได้ ซึ่งหน่วยงานด้านความมั่นคงต่างๆ ควรจะได้ตระหนักและจัดเตรียมแผนรองรับไว้ล่วงหน้า

ABSTRACT

Title Policy on the Use of Fishing Vessels to Enhance Security

Field Strategy

Name Vice Admiral Surapak Dharachan RTN. **Course** NDC **Class** 60

National Defense it's everyone's duty. In some situations all military use may not be able to stop the situation. All available military forces may not be enough to defense. Mobilization and join forces are important to protect the Kingdom to survive. Fishing vessels are an important strategic force that we can use for military replacement immediately. See also, one shipbuilding it may take several months or years. There is the use of fishing vessels concept for a long time but cannot use in operations effectively. Assemble shortage of Thai labor, alienate workers come to replacement in fishery sector. This is a major problem for mobilization. The objectives of this research are analytical study marine time defense and security, national security policy and mobilization policy to enhance national defense security. Specific issues are fishing vessels force for military replacement.

The results showed that there are more than forty thousand fishing vessels and boats in Thailand that is the strength of Thailand. They can be used for national security and national defense by military operations and supports. By the effectively problem and alienate workers problem which are the major obstacle mobilization and join forces. There are three importance things for the readiness policy. Prepare fishing vessels, prepare people and prepare the weapons. Not just only fishing vessels but there are many things and powers from the other sectors can be used and mobilize and join for the other national crisis which should be prepare the pre-plan.

คำนำ

เอกสารวิจัยเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้แรงจูงใจในการเขียนเอกสารวิจัยนี้จากประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งรับราชการในกองทัพเรือมาเป็นระยะเวลากว่า ๓๐ ปี ได้พบและได้เห็นถึงกำลังอำนาจทางทหารอันเป็นหนึ่งในกำลังอำนาจแห่งชาติ แนวคิดในการเสริมสร้างกำลังทางทหารเพื่อเตรียมพร้อมรองรับสถานการณ์ในการป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการดำเนิน การแต่เพียงฝ่ายเดียว ขาดการมีส่วนร่วมของคนในชาติ จึงทำให้ทหารถูกมองในแง่ลบทุกครั้งที่มีข่าวการจัดซื้ออาวุธต่างๆ ทั้งๆ ที่เรื่องความมั่นคงของราชอาณาจักรเป็นเรื่องของทุกๆ คนในชาติ ทุกๆ ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นทหาร ภาครัฐหรือเอกชน รวมทั้งประชาชนทุกๆ ไป ล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถสนับสนุนหรือเป็นกำลังร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติได้

ในประเทศของเรามีทรัพยากรมากมายที่สามารถจะนำมาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง ราชอาณาจักรได้ แต่กลับถูกมองข้ามหรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรเหล่านั้นเท่าที่ควร ทรัพยากรบางอย่าง สามารถนำมาเป็นอาวุธทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญของชาติได้ หากเราได้มีการวางแผน และกำหนดนโยบายในการนำมาใช้อย่างเหมาะสม เต็มกำลังความสามารถของทรัพยากรเหล่านั้น ย่อมจะส่งผลให้ประเทศไทยของเรามีกำลังอำนาจที่เข้มแข็งจากการระดมทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่นั้น โดยไม่ต้องทุ่มเทหรือสูญเสียงบประมาณไปเป็นจำนวนมาก

ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ พลเรือเอก ณะ อารีนิจ อดีตผู้บัญชาการทหารเรือ ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร อันเป็นหลักสูตรสำคัญ ระดับสูงสุดของชาติ ขอขอบคุณวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ครู อาจารย์ และผู้บรรยายทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ มุมมองต่างๆ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๖๐ ที่กรุณาแบ่งปันความรู้และประสบการณ์อันไม่อาจหาได้จากที่ใดๆ และต้องขอขอบพระคุณ พลโท เทวัญ สมบุญโต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัยเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยเรื่อง นโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง ราชอาณาจักร เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และศึกษาวิจัยต่อยอดในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

พลเรือโท

(สุรภักดิ์ ธาราจันทร์)

นักศึกษาวินิจฉัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	๒
ขอบเขตของงานวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล	๘
แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ	๙
แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล	๑๑
นโยบายและแนวคิดในการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลัง	๑๓
แนวความคิดและนโยบายในการควบคุมเรือประมงเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ	๑๕
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๑๘
สรุป	๑๙
บทที่ ๓ การใช้เรือประมงและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล	๒๐
สภาวะแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลง	๒๐
เรือประมงไทยและแรงงานประมง	๒๒
แนวทางการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง	๒๓
บทบาทและหน่วยงานรับผิดชอบหลัก	๒๕
ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล	๒๗
นโยบายการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังในการป้องกันประเทศ	๓๑
การควบคุมเรือประมง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๓๔
ปัญหาข้อขัดข้องหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น	๓๕
สรุป	๓๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง ในการป้องกันประเทศ	๓๘
วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ	๓๘
แนวทางในการกำหนดนโยบาย	๔๐
แนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและกระบวนการควบคุม	๔๑
แนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและการระดมสรรพกำลัง การฝึกกำลัง	๔๓
แนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้าง ความมั่นคงในการป้องกันประเทศ	๔๕
สรุป	๔๖
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๘
สรุป	๔๘
ข้อเสนอแนะ	๕๒
บรรณานุกรม	๕๓
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการป้องกันราชอาณาจักร ทหารหรือกำลังทหาร คือ หนึ่งในกำลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งจะถูกนำมาใช้เป็นกำลังหลักในการรบ แต่ในบางครั้งในบางสถานการณ์การใช้กำลังทหารโดยตรง อาจจะไม่เหมาะสม ไม่มีความอ่อนตัวและยังเป็นการแสดงออกถึงความแข็งกร้าวมากเกินไป เช่นในสถานการณ์ปกติ การส่งกำลังทหารจำนวนมากไปปฏิบัติการหรือประจันหน้าโดยตรง อาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของสังคมโลก การใช้กำลังจากภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคเอกชน หรือพลเรือน อาจช่วยลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ลงได้ แม้ว่ากำลังจากภาคเอกชนหรือพลเรือนจะเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร แต่การซ่อนพรางด้วยกำลังจากภาคส่วนที่ไม่ใช่ทหารโดยตรงก็ยังสามารถช่วยลดระดับความรุนแรง และป้องกันข้อขัดแย้งที่อาจจะขยายตัวได้ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งอันพึงได้รับการพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาวะแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลานั้นๆ

ในบางสถานการณ์ความรุนแรงอาจทวีขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นสงคราม ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารทั้งหมด หากสถานการณ์รุนแรงขึ้นถึงขั้นต้องใช้กำลังทหารที่มีอยู่ทั้งหมดแล้วก็ไม่เพียงพอต่อการป้องกันประเทศ ก็จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังเพิ่มเติม และผนึกกำลังจากภาคส่วนอื่นๆ ที่มีศักยภาพ เพื่อป้องกันราชอาณาจักรให้ปลอดภัย ซึ่งการเพิ่มเติมกำลังทหารโดยตรงอาจจะไม่สามารถกระทำได้อย่างทันท่วงที การมองหาและเตรียมการใช้กำลังเสริมจากส่วนอื่นๆ ที่มีศักยภาพ คือสิ่งที่สมควรที่จะได้พิจารณาวางแผนและนโยบายในการใช้กำลังส่วนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของราชอาณาจักร

เรือประมง นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ เป็นกำลังอำนาจของชาติจากภาคเอกชนและพลเรือน ที่สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้ ซึ่งในประเทศไทยนั้น เรือประมงนับว่าเป็นกองเรือที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนเรือมากกว่า ๔๐,๐๐๐ ลำ ทั้งในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน เรือประมงเหล่านี้มีอยู่ตลอดแนวชายฝั่งและในทะเล ซึ่งเป็นกำลังที่มีความพร้อม สามารถระดมสรรพกำลังมาใช้ในการปฏิบัติการทั้งเสริมกำลัง และทดแทนกำลังทางเรือได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่จะต้องต่อเรือรบเพิ่มลำหนึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการต่อเรือนานหลายเดือน แต่เรือประมงนั้นมีพร้อมอยู่แล้ว สามารถระดมสรรพกำลังมาได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่า และหากได้มีการวางแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างเหมาะสม การระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้เสริมความมั่นคงราชอาณาจักร ย่อมสามารถนำเรือประมงมาใช้ปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป็นเวลาหลายสิบปีแล้วที่ กองทัพเรือ มีแนวคิดและนโยบายในการระดมสรรพกำลัง จากเรือประมงมาใช้เสริมสร้างความมั่นคง จนเกิดเป็นไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล ซึ่งได้มีการ ดำเนินการฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเลอยู่เป็นประจำทุกๆ ปี อันทำให้ชาวประมงมีความรักชาติ มีความรู้และเข้าใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังสำรองให้กับกองทัพเรือในยาม ที่ต้องการ ทั้งในยามปกติและยามสงคราม แต่ก็ยังขาดการวางแผนและการกำหนดนโยบายการใช้ เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงราชอาณาจักรอย่างชัดเจน ทำให้การนำเรือประมงมาใช้ยังไม่เกิดผล และยังไม่มีการรองรับภายใต้สถานการณ์ต่างๆ จึงยังไม่สามารถนำศักยภาพหรือกำลังอำนาจในส่วนนี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

นอกเหนือจากการที่ยังไม่มีแผนหรือนโยบายความมั่นคงเพื่อรองรับสถานการณ์ และการใช้เรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแล้ว ในปัจจุบัน ปัญหาแรงงานไทยขาดแคลนยังเป็น ปัญหาสำคัญที่กระทบต่อศักยภาพ และการใช้กำลังเรือประมงอีกด้วย เนื่องมาจากแรงงานไทยที่ขาด แคลน การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็นแรงงานพม่า แรงงานกัมพูชา หรือแม้แต่ลาว ได้ถูกนำมาทดแทนแรงงานไทยในเรือประมง จนในปัจจุบันนี้ เรือประมงไทยส่วนใหญ่ ลูกเรือจะเป็นแรงงานต่างด้าวเกือบทั้งหมด เมื่อในเรือประมงไทยแรงงานหรือลูกเรือเป็นชาวต่างด้าว ปัญหาที่จะมองข้ามไปไม่ได้เลย คือ การใช้เรือประมงเป็นกำลังเสริมเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ก็จะถูก สันคลอนโดยไม่รู้ตัว เรือประมงที่เคยใช้หาข่าวก็อาจจะทำไม่ได้ เรือประมงที่จะถูกเรียกระดมสรรพกำลัง ก็อาจจะไม่พร้อม เรือประมงไทยจำนวนมากที่มีอยู่ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งในการเสริมความมั่นคงแห่งชาติ ก็จะถูกบั่นทอนลงไป ปัญหานี้หากถูกปล่อยทิ้งไว้ไม่เตรียมการหาแนวทางกำหนดนโยบายความมั่นคง แห่งชาติ เพื่อดำเนินการควบคุมเรือประมงอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็อาจจะทำให้เราสูญเสียกำลังและ ศักยภาพสำคัญ กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์งานความมั่นคงในการป้องกันประเทศทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายด้านความมั่นคงในการระดม สรรพกำลัง และการผนึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเรือประมงไทย เพื่อใช้เป็นกำลังเสริมหรือทดแทนกำลังรบของกองทัพเรือใน ห้วงเวลาและภารกิจที่เหมาะสม
2. ศึกษาปัญหาข้อขัดข้องของงานความมั่นคงในการป้องกันประเทศทางทะเลและชายฝั่ง
3. กำหนดแนวทางในการกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง ราชอาณาจักร

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เน้นการวิจัยเฉพาะแนวคิด กระบวนการ และการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังเรือประมง และการระดมสรรพกำลังเรือประมง รวมทั้ง การผนึกกำลังป้องกันราชอาณาจักร โดยเน้นเฉพาะพื้นที่ในทะเลและชายฝั่ง
๒. ในส่วนของการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบ จะเน้นเพียงการเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ โดยไม่พิจารณาลึกในรายละเอียดของผังการจัดหน่วย
๓. จะวิจัยเฉพาะนโยบายที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบและการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลในปัจจุบัน การผนึกกำลังและระดมสรรพกำลังเรือประมงในการป้องกันประเทศ รูปแบบและการควบคุม รวมทั้งศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลและชายฝั่ง นำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เหมาะสมในการใช้กำลังจากเรือประมง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ได้ทราบแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในการควบคุมเรือประมงเพื่อใช้เป็นกำลังเสริมทางยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ
๒. ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาข้อขัดข้องของงานความมั่นคงในการป้องกันประเทศ ทางทะเลและชายฝั่ง
๓. ทำให้ได้ทราบแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังจากภาคเรือประมงในการป้องกันราชอาณาจักร

คำจำกัดความ

ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) และความเจริญก้าวหน้า (Growth) ของชาติ ตลอดจนความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นคงทนของชาติ พร้อมทั้งจะเผชิญสถานการณ์ทุกรูปแบบได้ในอนาคต และการที่ชาติจะมีความมั่นคงปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้ (เจษฎา มีบุญลือ, ๒๕๕๓ : ๓)

ผลประโยชน์แห่งชาติ	หมายถึง	ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม ความต้องการนั้นจึงมีลักษณะกว้างและค่อนข้างถาวรและเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผล คำว่า "ความต้องการ" มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไปและความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้ ส่วนคำว่า "ประชาชนส่วนรวม" มีความหมายว่าชาติ คือ ประชาชนส่วนรวมไม่ใช่บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๓-๒๕๕๔)
กำลังอำนาจแห่งชาติ	หมายถึง	ความสามารถของชาติหนึ่ง ที่สามารถชักจูงใจ ทำให้ชาติอื่นกระทำการใดๆ ตามที่ตนปรารถนา หรือเป็นผลให้เกิดความกดดันจนบรรลุวัตถุประสงค์ ทางการเมืองของชาติได้ ความสามารถของรัฐหรือประเทศ ในอันที่จะก่อให้เกิดอิทธิพลแก่รัฐหรือประเทศอื่นๆ กำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่างๆ ประกอบด้วย การเมืองทั้งการเมืองระหว่างประเทศและภายในประเทศ เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม
กำลังสำรอง	หมายถึง	กำลังที่มีใช้กำลังประจำการเตรียมไว้สำหรับใช้ในยามสงครามยามประกาศกฏอัยการศึก ยามประกาศภาวะฉุกเฉินหรือในยามปฏิบัติการ ใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ เพื่อปกป้องคุ้มครองรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ เพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยกำลังต่างๆ ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง นายทหารประทวนกองหนุนและพลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ และทหารกองเกิน
ไทยอาสาป้องกันชาติ	หมายถึง	กลุ่มพลังมวลชนที่ได้มีการจัดตั้งแล้ว โดยมีกฎหมายรองรับเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ
ไทยอาสาป้องกันชาติ ในทะเล	หมายถึง	เครือข่าย หรือกลุ่มพลังมวลชนชาวประมงในทะเลที่ได้มีการจัดตั้งไว้เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

บทที่ ๒

แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นเรื่องสำคัญสูงสุดของประเทศ โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงของชาติเป็นประการสำคัญสูงสุด อันถือเป็นหน้าที่ของทุกๆ คนในชาติ ที่พึงจะร่วมมือกันเพื่อชาติมีความมั่นคง ยั่งยืน และผลประโยชน์ของชาติอันจะนำมาซึ่งความมั่งคั่ง และความอยู่ดีมีสุขของคนในชาติ ในบทนี้จึงจะได้กล่าวถึงเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ ผลประโยชน์แห่งชาติรวมทั้งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ศึกษานโยบายและแนวคิดในการระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ของชาติ และศึกษาถึงแนวคิดและนโยบายในการควบคุมเรือประมงเพื่อความมั่นคง ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ

เรื่องของความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมไปเกือบจะแทบทุกเรื่อง รวมทั้งนโยบายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลด้วย หลายประเทศจะคงความหมายของคำว่า "ความมั่นคง" ไว้ในรูปของนามธรรม ซึ่งจะแปรเปลี่ยนได้เมื่อมีความจำเป็น ตัวอย่างเช่น เรื่องของความมั่นคงของประเทศหนึ่ง ในสมัยหนึ่งอาจหมายถึงความหายนะของอีกประเทศหนึ่ง และในอีกสมัยหนึ่งอาจกลายเป็นเรื่องของความร่วมมือหรือเป็นมิตรประเทศกันก็ได้ ผู้รู้ยังได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

๑. พลตรี พจน์ พงศ์สุวรรณ ได้สรุปองค์ประกอบของความมั่นคงแห่งชาติ ๔ ประการ คือ (วิชัย ชูเชิต, ออนไลน์, ๒๕๕๘ อ้างถึงใน พจน์ พงศ์สุวรรณ, ๒๕๓๖ : ๔๕)

๑.๑ เอกราช

๑.๒ บุรณภาพแห่งดินแดน

๑.๓ สวัสดิภาพของประชาชน

๑.๔ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

๒. พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ได้จำแนกความมั่นคงแห่งชาติออกเป็น ๔ ด้าน คือ (วิชัย ชูเชิต, ออนไลน์, ๒๕๕๘ อ้างถึงใน อุปถัมภ์ อินทามาระ, ๒๕๔๐ : ๔๓)

๒.๑ ความมั่นคงทางด้านการเมือง

๒.๒ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

๒.๓ ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยา และ

๒.๔ ความมั่นคงทางด้านการทหาร

๓. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้แบ่งความมั่นคงแห่งชาติออกเป็น ๔ ด้าน เช่นเดียวกับ พลตรี พจน์ พงศ์สุวรรณ

๔. รศ.สุรชาติ บำรุงสุข ได้จำแนกปัญหาความมั่นคงในทศวรรษแรกของ ค.ศ. ๒๐๐๐ ไว้ ๒ ลักษณะ คือ (วิชัย ชูเชิด, ออนไลน์, ๒๕๕๘ อ้างถึงใน สุรชาติ บำรุงสุข, ๒๕๓๙ : ๖๘-๗๒)

๔.๑ ปัญหาด้านการทหาร แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็น คือ

๔.๑.๑ ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องเส้นเขตแดน

๔.๑.๒ ปัญหาการเสริมสร้างแสนยานุภาพทางทหาร

๔.๑.๓ ปัญหาเศรษฐกิจทางทหาร

๔.๑.๔ ปัญหาความมั่นคงทางทหารระหว่างประเทศ

๔.๒ ปัญหาที่มีใช้ด้านการทหาร แบ่งออกเป็น ๖ ประเด็น คือ

๔.๒.๑ ปัญหาสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๒ ปัญหาการย้ายถิ่นของประชากร

๔.๒.๓ ปัญหาการขยายตัวของเทคโนโลยีสมัยใหม่

๔.๒.๔ ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ

๔.๒.๕ ปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อโรค

๔.๒.๖ ปัญหาด้านวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์

๕. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดย นายสามารถ ศรียานงค์ ผอ. กอง ๗ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้บรรยายถึงแนวความคิดในเรื่องความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า ตามหลักการของความหมายคำว่ารัฐ (สามารถ ศรียานงค์, ๒๕๓๘)

๕.๑ ประเทศที่จะมีความมั่นคงได้จะต้องพร้อมด้วยลักษณะ ๔ ประการ คือ

๕.๑.๑ มีเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และปราศจากศัตรูผู้รุกราน

๕.๑.๒ ประชาชนมีความปลอดภัย อยู่ดีกินดี และมีสวัสดิภาพ

๕.๑.๓ ประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์

เป็นประมุข

๕.๑.๔ ชาติมีเกียรติ และศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือของ นานาชาติ

๕.๒ สมช. ได้แบ่งองค์ประกอบของความมั่นคงออกเป็น ๖ ประการ คือ

๕.๒.๑ ความมั่นคงทางด้านการเมือง

๕.๒.๒ ความมั่นคงทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ (การทูต)

๕.๒.๓ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

๕.๒.๔ ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยา

๕.๒.๕ ความมั่นคงทางด้านการป้องกันประเทศ

๕.๒.๖ ความมั่นคงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม

๕.๓ และ สมช. กำหนดภัยคุกคามของความมั่นคงของชาติไว้ ๒ ทางคือ

๕.๓.๑ ภัยคุกคามจากภายใน เป็นปัญหาทางด้าน การเมืองภายในประเทศ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาพื้นที่ที่อยู่พัฒนา ปัญหาชายแดน ปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยา และปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๕.๓.๒ ภัยคุกคามจากภายนอกเช่น ปัญหาความขัดแย้งของสังคมโลก ปัญหากลุ่มประเทศมุสลิม ปัญหาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

๖. นายประจวบ ไชยสาส์น อธิบดีรองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องความมั่นคงไว้ว่า “ความมั่นคง” มีความหมายครอบคลุมหลายมิติ และประเด็นในด้านต่างๆ ซึ่งปัจจุบันนิยมเรียกว่า “Comprehensive Security” อาทิ (ประจวบ ไชยสาส์น, ๒๕๔๑ : ๑๔๓)

๖.๑ ความมั่นคงทางทหาร หมายถึง ความพร้อมทางทหารเพื่อป้องกันการรุกราน

๖.๒ ความมั่นคงทางด้านการเมือง หมายถึง การมีระบบการเมืองที่มั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

๖.๓ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง มีอัตราการส่งออกสูง ประชาชนมีรายได้ต่อหัวสูง และ

๖.๔ ความมั่นคงทางสังคม หมายถึง คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีระบบสาธารณสุขที่ดี ปลอดภัยไร้เจ็บ และมีความอยู่ดีกินดี เป็นต้น

จากแนวความคิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงของผู้รู้หลายท่านตามที่ได้กล่าวไปนั้น พอที่จะสรุปออกมาเป็นแนวความคิดด้านความมั่นคงได้หลายประการดังนี้

๑. ความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องที่มีหลายมิติ มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมในเกือบจะแทบทุกเรื่อง ครอบคลุมนโยบายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลในประเทศนั้น ๆ

๒. ความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องของการดำรงหรืออยู่รอดของ คน ประชาชน ชาติ หรือประเทศ หรือรัฐชาตินั้นๆ และกินความหมายไปถึงการอยู่ต่อไปโดยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

๓. หลายประเทศ จะคงความหมายของคำว่า "ความมั่นคง" ไว้ในรูปของนามธรรม ซึ่งจะแปรเปลี่ยนได้เมื่อมีความจำเป็น ตัวอย่างเช่น เรื่องของความมั่นคงของประเทศหนึ่งอาจหมายถึงความหายนะของอีกประเทศหนึ่งในสมัยหนึ่ง และในอีกสมัยหนึ่งจะกลายเป็นเรื่องของการร่วมมือหรือเป็นมิตรประเทศกันก็ได้

๔. ความมั่นคงแห่งชาตินั้น มีความเกี่ยวข้องกับ ภัยคุกคามในฐานะที่จะทำให้ประเทศไม่มีความมั่นคง

๕. ความมั่นคงแห่งชาตินั้น มีความเกี่ยวข้องกับ พลังอำนาจของชาติ ในฐานะที่พลังอำนาจแห่งชาติดังกล่าว เป็นขีดความสามารถ หรือสิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง

๖. ความมั่นคงแห่งชาตินั้น มีความเกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์แห่งชาติ ในฐานะความมั่นคงแห่งชาติเป็นหนึ่งในผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางที่ชาติต้องไปหรือเป็นเป้าหมายที่ชาติต้องกระทำ

๗. ความมั่นคงแห่งชาติ ในแต่ละชาติมีความสัมพันธ์กัน ในเชิงที่จะทำให้ส่งเสริมต่อกัน หรือทำให้เป็นภัยคุกคามต่อกัน แล้วแต่พลังอำนาจแห่งชาติ ผลประโยชน์แห่งชาติ

๘. ความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวพันกับระดับของความมั่นคงในทุกระดับที่มีทั้งขัดแย้งต่อกัน และส่งเสริมกัน ระดับของความมั่นคงดังกล่าว คือ ความมั่นคงของโลก (International Security หรือ Global Security) ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) Human Security และในเรื่องหรือระดับอื่น ๆ

สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ความขัดแย้งในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ เปลี่ยนไปเป็นความขัดแย้งของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รัฐต่างๆ จึงหันมาสร้าง ความมั่นคง และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมีการแข่งขันใน

การสะสมกำลังอาวุธอยู่บ้าง โดยเฉพาะอาวุธที่มีเทคโนโลยีและอำนาจการทำลายล้างสูง แนวโน้มในการใช้กำลังทางทหารลดลง แต่เครื่องมือด้านการทหารก็ยังคงมีความสำคัญต่อการสร้างความมั่นคงและมั่นคงทางเศรษฐกิจอยู่ ซึ่งจะเป็นการสร้างหลักประกันและคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของชาติ นั้นหมายความว่า ความสำคัญของกำลังทหารยังคงมีความสำคัญควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในบทบาทของการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติ

ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้เรือประมง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ดังนั้นจึงจะขอกกล่าวถึงเรื่องความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และเน้นในการรวมพลังนักกำลังเพื่อพิทักษ์ รักษา และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งทะเลมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีการประเมินกันว่าผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๒๔ ล้านล้านบาทต่อปี (ข้อมูลตัวเลขในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ตามการประเมินยุทธศาสตร์ใน ๑๐ ปีข้างหน้าของกองทัพเรือ)

ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย มีพื้นที่ติดกับทะเล ๒ ด้าน คือ ทางด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทยและต่อเนื่องไปยังทะเลจีนใต้ และฝั่งตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่อาณาเขตทางทะเลประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งรวม ๓,๐๑๐ กิโลเมตร ความยาวชายฝั่งด้านอ่าวไทย ๑,๙๗๒.๕ กิโลเมตร และชายฝั่งด้านทะเลอันดามันยาว ๑,๐๓๗.๕ กิโลเมตร เมื่อพิจารณาที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าลักษณะอ่าวไทยมีลักษณะเป็นอ่าวกึ่งปิด ห้อมล้อมด้วยน่านน้ำและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา เวียดนามทางทิศตะวันออก และมาเลเซียทางทิศใต้ ส่วนทางด้านตะวันตกคือทะเลอันดามันก็ถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมา และอินเดีย โดยมีช่องแคบมะละกาเป็นช่องทางสำคัญในการเดินเรือ เชื่อมต่อกับทะเลทั้งสองฝั่ง

ทะเลเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทย ซึ่งกองเรือประมงไทยเคยติดอยู่ในอันดับ ๘ ของโลก สามารถทำการประมงในแต่ละปีได้มูลค่ามหาศาล และยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นในน่านน้ำไทยยังมีทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ ทะเลยังเป็นเส้นทางสำคัญในการลำเลียงขนส่งสินค้าซึ่งร้อยละ ๙๐ ของการค้าระหว่างประเทศลำเลียงขนส่งสินค้าทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของพลังงานที่ใช้ในประเทศไทย อันเป็นสินค้าที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก หากเส้นทางการคมนาคมขนส่งทางทะเลมีปัญหา ถูกปิดกั้น หรือถูกตัดขาด ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติได้ นอกจากนั้นทะเลไทยยังมีชายฝั่งและธรรมชาติที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สร้างรายได้ให้กับประเทศในแต่ละปีมากมายมหาศาล ผลประโยชน์ของประเทศไทยไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงภายในอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยเท่านั้น หากยังรวมถึงทะเลหลวง และอาณาเขตทางทะเลของประเทศอื่นๆ ที่สามารถจะทำความตกลงต่อกันได้ นับได้ว่าทะเลเป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม ที่ล้วนแต่ส่งเสริมความมั่นคงและความมั่งคั่งของชาติ

แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ

เมื่อได้กล่าวถึงเรื่องความมั่นคงแห่งชาติแล้ว อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง คือเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ คำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ ในภาษาอังกฤษนั้นจะใช้คำว่า National Interest โดยวิกิพีเดีย ได้ให้ความหมายไว้ว่า "The national interest is a country's goals and ambitions whether economic, military, or cultural." หรือใน พจนานุกรม MSN Encarta ได้ให้ความหมายไว้ว่า "things of benefit to nation: actions, circumstances, and decisions regarded as benefiting a particular nation"

ส่วนคำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ ในภาษาไทยนั้นเอกสาร คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ให้ความหมายไว้ว่า "ผลประโยชน์แห่งชาติ" หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม ความต้องการนั้นจึงมีลักษณะกว้างและค่อนข้างถาวรและเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผล คำว่า "ความต้องการ" มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไปและความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้

นอกจากนี้ในเอกสาร คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เล่มเดียวกันนี้ ยังได้จำแนกผลประโยชน์แห่งชาติออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. จำแนกตามลักษณะความสำคัญ (Degree of Primacy) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (Vital Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติระดับรอง (Secondary Interests)
๒. จำแนกตามลักษณะความยั่งยืน (Degree of Permanent) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติถาวร (Permanent Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ถาวร (Variable Interests)
๓. จำแนกตามลักษณะความเจาะจง (Degree of Generality) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติทั่วไป (General Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะ (Specific Interests)

สำหรับประเทศไทยการกำหนดผลประโยชน์ชาตินั้นจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดยกำหนดไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ที่ผ่านมาในอดีตนั้นได้กำหนดไว้ ๕ ข้อ คือ

๑. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งอาณาเขต
๒. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ
๓. ความปลอดภัย ความอยู่ดีมีสุข ความเป็นธรรม และการมีเกียรติ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

๔. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน และ

๕. การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ

ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ ได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติใหม่ครอบคลุมทั้งภัยคุกคามในรูปแบบเดิม และ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จำนวน ๗ ประการ คือ

๑. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ

๒. ความปรองดอง ความสามัคคีของคนในชาติ

๓. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ
 ๔. ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
 ๕. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพของชาติ
 ๖. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน
 ๗. การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ
- สำหรับ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ (ฉบับปัจจุบัน) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ไว้ทั้งสิ้น ๘ ประการด้วยกัน ประกอบด้วย
๑. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
 ๒. การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ
 ๓. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
 ๔. การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
 ๕. ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
 ๖. ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร
 ๗. ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ
 ๘. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

จากเอกสารต่างๆ ที่ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งใช้เป็นตำราในการศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ ของสถาบันระดับสูงสุดของประเทศ เอกสารนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติทุกฉบับ ล้วนแต่มีแนวคิดในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติไปในทางเดียวกัน แม้ว่าอาจจะมีแตกต่างกันบ้าง แต่ก็ก็เป็นเพียงการใช้ภาษา สื่อความหมายเพื่อความเข้าใจและชัดเจนขึ้นเท่านั้น ในส่วนของสาระสำคัญยังคงมีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน อันมีประการสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งเขตแดน การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชน การอยู่ดีมีสุข และความปลอดภัยของประชาชน เป็นต้น ซึ่งในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ได้เพิ่มเติมในเรื่องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ไว้ในนโยบายด้วย ซึ่งเน้นในประการสำคัญคือ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ อันเป็นการมองภาพกว้างออกไปยิ่งกว่าการมองภาพเพียงภายในประเทศ หรือภายในกรอบอำนาจแห่งรัฐเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรศึกษาทำความเข้าใจ ระมัดระวังถึงการปฏิบัติและดำเนินนโยบายอย่างรอบคอบ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน อาจกระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และอาจส่งผลเสียต่อความมั่นคงของชาติได้

แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารสำคัญของประชากร และทะเลยังมีความสำคัญถูกใช้ให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษย์ในหลายๆ ด้าน ซึ่งสามารถจัดแบ่งกลุ่มของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทะเลออกเป็น ๔ กลุ่มหลักด้วยกัน คือ

๑. กลุ่มแสวงหาทรัพยากรทางทะเลทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต
๒. กลุ่มการคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์นาวี การสื่อสาร ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของการใช้ประโยชน์ทางทะเล ในแง่ของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
๓. กลุ่มการแสวงหาความรู้ ข้อมูล และเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับทะเล
๔. กลุ่มการสร้างความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนการป้องกันผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นฐานของสามกลุ่มแรก

สำหรับความหมายของคำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล หมายถึง ผลประโยชน์ที่ประเทศพึงได้รับจากทะเลหรือเกี่ยวเนื่องกับทะเลทั้งภายในน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำอื่น รวมทั้งชายฝั่งทะเล เกาะ พื้นดินท้องทะเลหรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรืออากาศเหนือท้องทะเลด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่ากิจกรรมใดในทุกๆ ด้าน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางทะเล การขนส่ง การสื่อสาร การท่องเที่ยว ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย หรืออื่นๆ โดยที่มูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล จะหมายรวมถึง คุณค่าของผลประโยชน์จากทะเลในทุกมิติที่สามารถประเมินออกมาทั้งในรูปตัวเงิน และไม่สามารถประเมินออกมาในรูปตัวเงินได้ (เผติม จารยะพันธุ์ และคณะ, ๒๕๕๐ : ๙)

สำหรับประเทศไทย อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยมีมากกว่า ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความยาวกว่า ๒,๘๐๐ กิโลเมตร ประกอบด้วยน่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง ไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งมีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่หลากหลายต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเขตทางทะเลอื่นๆ เช่น ทะเลหลวง ที่ทุกประเทศสามารถใช้ประโยชน์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเดินเรือ การประมง การบิน การวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล รวมถึงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล และอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิบัติสากลระหว่างประเทศ ตลอดจนสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย ไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยเท่านั้น หากยังรวมถึงเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน ทะเลหลวงหรือน่านน้ำสากล หรืออาณาเขตทางทะเลของประเทศอื่นที่สามารถทำความตกลงกันได้อีกด้วย ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองของประเทศ

อาณาเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ รัฐชายฝั่งจะมีอำนาจอธิปไตยและเขตอำนาจของรัฐ รวมถึงสิทธิเหนือเขตทางทะเลที่แตกต่างกันตามอาณาเขตทางทะเล ได้แก่ (เผติม จารยะพันธุ์ และคณะ, ๒๕๕๐ : ๙-๑๓)

๑. น่านน้ำภายใน (Internal Waters) หมายถึง น่านน้ำทั้งหมดถัดจากทะเลอาณาเขตเข้ามาทางผืนแผ่นดิน แม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งอยู่ภายในอาณาเขตของประเทศ รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์

๒. ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) หมายถึง น่านน้ำชายฝั่งของประเทศซึ่งวัดจากเส้นฐานปกติ (แนวน้ำลงต่ำสุดตามชายฝั่งหรือเกาะ) หรือเส้นฐานตรง (เส้นฐานที่ประเทศชายฝั่งกำหนดขึ้น) แล้วแต่กรณี มีความกว้างออกไปในทะเลได้ไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขต และขยายไปถึงห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขตจนถึงพื้นดินใต้ท้องทะเล และได้พื้นดินใต้ท้องทะเลอาณาเขต

๓. เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) หมายถึง พื้นน้ำทะเลซึ่งอยู่ประชิดกับทะเลอาณาเขตและอยู่ต่อจากทะเลอาณาเขตออกไปในทะเล รัฐชายฝั่งมีสิทธิที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจเด็ดขาดตามกฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ ให้รัฐชายฝั่งขยายเขตต่อเนื่องออกไปได้ไม่เกิน ๒๔ ไมล์ทะเล รัฐชายฝั่งมีอำนาจควบคุมตามที่จำเป็นเพื่อป้องกันการละเมิดเกี่ยวกับการศุลกากร รัชฎากร การเข้าเมือง และการอนามัย ภายในอาณาเขตและภายในทะเลอาณาเขต โดยการลงโทษการละเมิด

๔. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone : EEZ) หมายถึง น่านน้ำส่วนที่ต่อออกไปจากทะเลอาณาเขต โดยวัดออกไปจากเส้นฐานไปเป็นระยะไม่เกิน ๒๐๐ ไมล์ทะเล รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ การอนุรักษ์และจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต บนพื้นดินใต้ท้องทะเลและใต้พื้นดินใต้ท้องทะเล และในห้วงน้ำเหนือขึ้นไป รวมทั้งการใช้ทะเลเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจอื่นๆ กับมีอำนาจตามกฎหมายจำเพาะในการสร้างเกาะเทียมสิ่งก่อสร้างในทะเล การค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในทะเล และการป้องกันรักษาภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติสำหรับบริเวณเกาะเทียมหรือสถานีขุดเจาะน้ำมันในทะเล รัฐชายฝั่งมีสิทธิกำหนดเขตปลอดภัยรวมสิ่งก่อสร้างตามความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์ กว้างสุดไม่เกิน ๕๐๐ เมตร

๕. ไหล่ทวีป (Continental Shelf) หมายถึง พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของไหล่ทวีปขยายไปถึงระยะนั้น รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติบนและใต้ไหล่ทวีป ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีปประกอบด้วย แร่และทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเล และดินใต้ผิวดิน รวมทั้งอินทรีย์ภาพมีชีวิตซึ่งจัดอยู่ในชนิดพันธุ์ที่อยู่ติดที่ กล่าวคืออินทรีย์ภาพซึ่งในระยะที่อาจจับได้นั้น ไม่เคลื่อนที่ไปบนหรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรือไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เว้นแต่การสัมผัสทางกายภาพอยู่เสมอบนพื้นดินใต้ท้องทะเล หรือดินใต้ผิวดิน

๖. ทะเลหลวงหรือน่านน้ำสากล (High Sea) หมายถึง ทุกส่วนของทะเลซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในทะเลอาณาเขต หรือในน่านน้ำภายในของรัฐ หรือในน่านน้ำหมู่เกาะของรัฐหมู่เกาะ และเป็นเขตที่จะได้รับการสงวนไว้เพื่อความมุ่งประสงค์ทางสันติ ตลอดจนไม่มีรัฐใดที่อาจอ้างเอาส่วนหนึ่งส่วนใดของทะเลหลวงมาอยู่ในอธิปไตยของตนได้ เสรีภาพแห่งทะเลหลวงใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายระหว่างประเทศ อาทิเช่น เสรีภาพในการเดินเรือ เสรีภาพในการบิน เสรีภาพในการวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล เสรีภาพในการทำประมง เสรีภาพในการสร้างเกาะเทียม เสรีภาพในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์

นโยบายและแนวคิดในการระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลัง

ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ได้กำหนดแนวทางและประเด็นการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศ พร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ โดยกำหนดให้มีการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการฝึกกำลังป้องกันประเทศ ซึ่งหมายถึงการรวบรวมทรัพยากรและกำลังอำนาจต่างๆ ของชาติในการป้องกันประเทศ การฝึกกำลัง หรือการรวบรวมทรัพยากรและกำลังอำนาจต่างๆ ของชาตินั้น อาจเป็นกำลังหรือทรัพยากรจากภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากกำลังทหารที่เตรียมไว้สำหรับการป้องกันประเทศโดยตรง เช่น กำลังพลสำรอง เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกจากภาคเอกชน หรือพลเรือน เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า การระดมสรรพกำลัง นั่นเอง

การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) คือ การรวบรวมทรัพยากรต่างๆ ของชาติ และจัดระเบียบเพื่อเตรียมทำสงคราม หรือเตรียมรับสถานการณ์เผชิญภาวะฉุกเฉินอื่นๆ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ อุทกภัย วาตภัย เป็นต้น ทรัพยากรต่างๆ ของชาติที่ต้องรวบรวมและจัดระเบียบเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำสงครามหรือสภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ กำลังคน สิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งไม่จำกัดว่าเป็นของรัฐเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด แม้ว่าทรัพยากรนั้นๆ จะอยู่ในความครอบครองของเอกชน หากทรัพยากรนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการทำสงคราม หรือรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ได้ ก็จะรวบรวมมาเพื่อประโยชน์ของชาติในสภาวะต่างๆ ซึ่งขนาดของการระดมสรรพกำลังนั้นขึ้นอยู่กับ

๑. ความรุนแรงของสงคราม หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน
 ๒. ความมั่นคงสมบูรณ์ของประเทศ
 ๓. ความพร้อมสมบูรณ์ของเครื่องมือในการทำสงคราม หรือการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน
- ขนาดของการระดมสรรพกำลัง แบ่งได้เป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑. การระดมสรรพกำลังเต็มขนาด หมายถึง การระดมสรรพกำลังซึ่งมุ่งใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ เพื่อให้ชาติปลอดภัย และจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชนและพลเรือนเท่าที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพ

๒. การระดมสรรพกำลังอย่างจำกัด หรือเพียงบางส่วน หมายถึง การระดมสรรพกำลังที่มีการขยายขีดความสามารถในการผลิตและการใช้บริการ แต่ยังไม่ถึงระดับสูงสุด หรือด้วยการใช้อัตราขยายขีดความสามารถที่ต่ำกว่าอัตราขยายขีดความสามารถในการระดมสรรพกำลังเต็มขนาด หรือด้วยการใช้วิธีการทั้งสองผสมผสานกัน

ในการระดมสรรพกำลังนั้น สิ่งที่รัฐบาลพึงต้องระมัดระวัง และต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญและแก้ไขเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในภาวะที่จำเป็นจะต้องดำเนินการระดมสรรพกำลังเต็มขนาด ได้แก่ การระดมสรรพกำลังเต็มขนาดจะทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณสูงมาก ทรัพยากรบางอย่างอาจมีจำนวนไม่มาก อาจทำให้เกิดสถานะขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรกลที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิต เป็นต้น ดังนั้นจึงควรจะต้องจัดให้มีการบริหารจัดการแบ่งสรรปันส่วนอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ตกอยู่ในสถานะขาดแคลนจนมีผลกระทบต่อการผลิต หรือการดำรงชีพของประชาชน นอกจากนั้นแล้วราคาสินค้าหรือทรัพยากรบางอย่างอาจจะมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องพิจารณาและควบคุมราคาสินค้าเพื่อมิให้ผู้บริโภคและประชาชนได้รับความเดือดร้อน

ดังนั้นการระดมสรรพกำลัง รัฐบาลจึงจะต้องมีมาตรการในการควบคุมอย่างรอบคอบ เช่น การควบคุมยุทธปัจจัย การควบคุมการผลิต และการให้บริการต่างๆ ซึ่งการควบคุมนี้จะเข้มงวดมากขึ้นเพียงใด ระดับใด ขึ้นอยู่กับอัตราการขยายขีดความสามารถ ถ้าเมื่อใดจำเป็นจะต้องขยายขีดความสามารถให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลก็จำเป็นจะต้องเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมให้มากขึ้น เป็นต้น

การระดมสรรพกำลังแบ่งออกได้เป็น ๒ ทาง ได้แก่ การระดมสรรพกำลังทางเศรษฐกิจ (Economic Mobilization) และการระดมสรรพกำลังทางทหาร (Military Mobilization)

การระดมกำลังทางเศรษฐกิจ (Economic Mobilization) เป็นการกระทำเพื่อรวบรวมและจัดระเบียบต่อทรัพยากรทางเศรษฐกิจของชาติ ทำให้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอยู่ในลักษณะที่พร้อมใช้ในสภาวะฉุกเฉิน หรือในสภาวะสงคราม การระดมสรรพกำลังทางเศรษฐกิจประกอบด้วย การระดมสรรพกำลังทางพลเรือน และการระดมสรรพกำลังทางอุตสาหกรรม

ความจำเป็นในการระดมสรรพกำลังทางเศรษฐกิจ เนื่องมาจากในสภาวะสงคราม หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน ภัยธรรมชาติต่างๆ จะก่อให้เกิดความต้องการสินค้า โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีความต้องการสูงขึ้นอย่างมาก และสินค้าต่างๆ จะหมดไปจากท้องตลาดอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นจะต้องได้รับการผลิต และจัดหามาทดแทนอย่างเร่งด่วน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากระทบต่อประชาชนและการดำรงชีพ ป้องกันไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

การระดมสรรพกำลังทางทหาร (Military Mobilization) หมายถึงกระบวนการที่จะทำให้ทหารทั้งสิ้น หรือส่วนหนึ่ง อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะเผชิญกับสภาวะที่ไม่ปกติของชาติได้ อันได้แก่ การรวบรวมและจัดระเบียบด้านกำลังพล ประกอบด้วย การเรียกทหารกองหนุนเข้ารับราชการ การเรียกเกณฑ์ทหาร การจัดระเบียบด้านสิ่งอุปกรณ์และบริการต่างๆ

จากสถานการณ์โลก ยังมีความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆ แม้ว่าโอกาสจะเกิดสงครามขนาดใหญ่จะมีไม่มาก แต่ความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆ ของโลก การต่อสู้และการใช้กำลังทหารจึงอาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่ทุกประเทศจะต้องเตรียมความพร้อมในการปกป้องอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติ

แนวคิดในการระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลัง

“แม้หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ” พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นเครื่องเตือนใจเราชาวไทยทุกๆ คนให้รู้จักเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ ซึ่งไม่เพียงแต่เหล่าทหารเท่านั้นที่จะเตรียมพร้อมรับสถานการณ์แต่ประชาชนพลเรือนทั่วไปในฐานะคนไทยคนหนึ่งก็ต้องปกป้องชาติบ้านเมือง อธิปไตยและ ผลประโยชน์แห่งชาติรวมกัน พึงจะต้องเตรียมตนให้พร้อมอยู่เสมอเช่นกัน

การเตรียมพร้อมเพื่อทำการรบในสงครามนั้น แบ่งออกได้ ๒ หนทางด้วยกัน ดังนี้
 หนทางปฏิบัติที่ ๑ ได้แก่ เตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ สิ่งอุปกรณ์ และยุทธปัจจัยต่างๆ ไว้ให้พร้อมที่จะทำสงครามได้ในทุกรูปแบบ ได้ตลอดเวลา และโดยต่อเนื่อง วิธีนี้มีข้อดีคือ เมื่อเกิดสงครามหรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน ก็จะสามารถดำเนินการตอบโต้และป้องกันได้ทันที โดยไม่ต้องระดมสรรพกำลังเพิ่มเติม หรือถ้าจะต้องระดมสรรพกำลัง ก็ระดมสรรพกำลังแต่เพียงส่วนน้อย แต่อย่างไรก็ตามวิธีนี้ก็ทำให้ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก สิ้นเปลืองในการดำรงความพร้อมสูง เพราะกำลังทหาร

จะมีขนาดใหญ่ ซึ่งจะต้องดำรงความพร้อมตลอดเวลา นอกจากนั้นการเตรียมความพร้อมยุทธโปกรณ์ เป็นเวลายาวนาน จะทำให้อาวุธยุทธโปกรณ์เสื่อมสภาพ ล้าสมัย อีกด้วย

หนทางปฏิบัติที่ ๒ ได้แก่ เตรียมกำลังพล ยุทธโปกรณ์ สิ่งอุปกรณ์ และยุทธปัจจัยต่างๆ ไว้ให้พร้อมส่วนหนึ่งที่จะรองรับสถานการณ์ความรุนแรงได้ในระดับหนึ่งที่เหมาะสมกับห้วงเวลา แล้วระดมสรรพกำลังจัดหายุทธโปกรณ์เพิ่มเติมตามห้วงเวลาและสถานการณ์ เพื่อให้สามารถต่อสู้กับข้าศึกศัตรูได้อย่างต่อเนื่อง วิธีนี้มีข้อดีคือ มีความสิ้นเปลืองงบประมาณในการเตรียมพร้อมและดำรงสภาพน้อยกว่าวิธีที่ ๑ แต่อย่างไรก็ตาม วิธีนี้ก็ยังมีความเสี่ยงต่อการระดมสรรพกำลังและยุทธโปกรณ์ไม่ทันเวลา ไม่ทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งอาจจะไม่สามารถระดมสรรพกำลังได้เพียงพอ ทำให้เป็นผลเสียต่อการรบได้

การเตรียมความพร้อมทั้งสองวิธีล้วนแต่มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน เป็นข้อที่พึงพิจารณาว่า จะเลือกวิธีใดที่เหมาะสม ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ประเทศต่างๆ มีปัจจัยในการพิจารณาการเตรียมความพร้อมว่าจะเลือกใช้วิธีใด โดยพิจารณาจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ และขีดความสามารถในการระดมสรรพกำลังของตน ดังนั้นการระดมสรรพกำลังจึงต้องมีการวางแผนโดยมีการประเมินสถานการณ์และความต้องการไว้ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม

การวางแผนระดมสรรพกำลัง มีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณา ๒ ประการได้แก่ การกำหนดความต้องการ และการกำหนดการจัดหา ซึ่งการกำหนดความต้องการนั้นจะครอบคลุมทั้งความต้องการด้านกำลังพล และการส่งกำลังบำรุงไว้ในแผนยุทธศาสตร์ทางทหาร ระบุจำนวนความต้องการกำลังรบเป็นกองพล จำนวนเรือรบและเครื่องบินซึ่งต้องนำไปคำนวณเป็นกำลังพล โดยใช้อัตราการจัดยุทธโปกรณ์เป็นเกณฑ์ในการคำนวณ และจะต้องระบุประเภทและจำนวนกำลังพลไว้อย่างแน่ชัด ความต้องการด้านการส่งกำลังบำรุง ซึ่งหมายรวมถึง ยุทธปัจจัย สถานที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และการบริการอื่นๆ ก็จะต้องถูกกำหนดไว้ในแผนเช่นกัน ปัจจัยสำคัญของการวางแผนระดมสรรพกำลังอีกประการหนึ่งคือการจัดหา ซึ่งปัจจัยเวลาคือส่วนสำคัญ การระดมสรรพกำลังจะต้องทันเวลา สิ่งอุปกรณ์บางรายการอาจจะต้องใช้เวลาในการผลิต ก็จะต้องวางแผนตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต เพื่อให้ได้สิ่งอุปกรณ์พร้อมใช้ตามเวลาที่กำหนดในแผนด้วย

การวางแผนระดมสรรพกำลัง จึงต้องมีกระบวนการคิดพิจารณา และคาดการณ์ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม เป็นระบบ ต้องพิจารณาถึงความต้องการ การจัดหา และแหล่งที่มาของทรัพยากรที่ต้องการ ซึ่งหากได้ดำเนินการผ่านกระบวนการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบเหมาะสม ก็จะสามารถดำเนินการระดมสรรพกำลังได้ทันเวลา นำกำลังทรัพยากรมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนพลเรือนลงไปได้อีกด้วย

แนวความคิดและนโยบายในการควบคุมเรือประมงเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

เรือประมง หมายถึง เรือในทะเลที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำ ซึ่งจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่แตกต่างกัน บางลำอาจมีเครื่องมือในการตรวจจับสัตว์น้ำ มีห้องหรือระวางบรรจุทุกจัดเก็บสัตว์น้ำ หรืออาจมีห้องแช่เย็นสัตว์น้ำที่จับได้เพื่อรักษาความสดของสัตว์น้ำไว้ เรือประมงที่มีขนาดใหญ่อาจถูกออกแบบให้มีเครื่องจักรสำหรับแปรรูปสัตว์น้ำได้ภายในเรือ เปรียบเสมือนเป็นโรงงานเคลื่อนที่ ขนาดของเรือประมงนั้นมีขนาดที่แตกต่างกัน ซึ่งมีขนาดความยาวตั้งแต่ ๒ เมตรเป็นเรือประมงขนาดเล็ก

ใช้สำหรับการทำประมงชายฝั่งโดยใช้เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำแบบง่ายๆ ไม่มีเครื่องมือในการเดินเรือ ไม่มีเครื่องมือสำหรับตรวจจับสัตว์น้ำ หรือห้องแช่เย็น เรือประมงขนาดใหญ่บางลำมีขนาดความยาวถึงกว่า ๑๐๐ เมตร มีอุปกรณ์เครื่องมือในการเดินเรือครบครัน เครื่องมือในการตรวจจับสัตว์น้ำ ห้องแช่เย็น และอื่นๆ ซึ่งเรือประมงขนาดใหญ่เหล่านั้นจะใช้ในการจับสัตว์น้ำในทะเลลึก หรือที่เรียกว่าประมงน้ำลึก สำหรับการวัดขนาดของเรือประมงโดยทั่วไปนั้นนอกจากจะวัดตามขนาดความยาวของเรือแล้ว จะยึดถือตามขนาดระวางบรรทุกของเรือเป็นเกณฑ์ด้วย เช่น เรือประมงที่มีขนาด ๑๐ ตันกรอสส์ หรือ ขนาด ๒๐ ตันกรอสส์ เป็นต้น

กล่าวกันว่า เรือประมงที่มีอยู่ในน่านน้ำไทยนั้น มีจำนวนมากกว่า ๔๐,๐๐๐ ลำ ซึ่งรวมเรือประมงขนาดเล็ก เรือประมงชายฝั่ง และเรือประมงพื้นบ้านด้วย แต่สำหรับเรือประมงพาณิชย์ที่มีขนาดตั้งแต่ ๑๐ - ๓๐ ตันกรอสส์ ตามการจดทะเบียนเรือประมงของกรมประมงเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีเรือประมงรวมทั่วประเทศทั้งสิ้น ๑๑,๒๑๘ ลำ

พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.๒๕๘๑ มาตรา ๘ สำหรับการประมงกำหนดให้เรือกลทุกขนาดและเรือที่มีใช้เรือกลขนาดตั้งแต่ ๖ ตันกรอสส์ขึ้นไป ต้องจดทะเบียนเรือไทย โดยยื่นขอจดทะเบียนฯ ได้ที่กรมเจ้าท่า หรือสำนักงานเจ้าท่าเขตที่เจ้าของเรือมีภูมิลำเนา เอกสารหลักฐานประกอบคำร้องเพื่อขอจดทะเบียนเรือไทย มีดังนี้

๑. ใบสำคัญแสดงการตรวจเรือ เพื่อจดทะเบียนเรือไทย

๒. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

๒.๑ ในกรณีเจ้าของเรือเป็นนิติบุคคล ให้ใช้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้มีอำนาจผูกพันนิติบุคคล

๒.๒ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล

๒.๓ สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ

๒.๔ สำเนาข้อบังคับนิติบุคคล (ถ้ามี)

๒.๕ สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น

๓. หลักฐานแสดงการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ของตัวเรือ เช่น สัญญาการซื้อขาย หรือใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น

นอกจากจะต้องจดทะเบียนเรือไทยตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังจะต้องขออนุญาตใช้เรืออีกด้วย ซึ่ง การขอรับใบอนุญาตใช้เรือ ต้องใช้หลักฐานประกอบดังนี้

๑. คำร้องขอรับใบอนุญาตใช้เรือครั้งแรก (แบบ ก.๕)

๒. ใบสำคัญแสดงการตรวจเรือ พร้อมรูปถ่ายของเรือ

๓. สำเนาบัตรประชาชน ทะเบียนบ้านของผู้ยื่นขอ กรณีเป็นนิติบุคคลต้องมีหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท วัตถุประสงค์ฯ จากกรมทะเบียนการค้า สำเนาบัตรประชาชนของผู้มีอำนาจลงนาม

การจัดระเบียบการทำการประมงทะเลของประเทศไทย เป็นอีกมาตรการหนึ่งในการควบคุมเรือประมงไทย มีการดำเนินการทั้งด้านมาตรการการปฏิบัติและกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เพื่อรักษาหรือฟื้นฟูระดับทรัพยากรสัตว์น้ำ ให้อยู่ในระดับที่สามารถก่อให้เกิดผลผลิตสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมง

ได้อย่างยั่งยืน การจัดระเบียบการทำประมงนี้ได้กำหนดให้ชาวประมงที่ต้องการจะทำประมงพาณิชย์ จะต้องมียานยนต์ทำการประมงพาณิชย์ ซึ่งใบอนุญาตนี้มีอายุ ๒ ปี มีบัตรใช้แทนใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ ซึ่งผู้ได้รับอนุญาตต้องพกติดตัวแทนใบอนุญาต มีสติ๊กเกอร์ QR-Code ติดที่บริเวณห้องควบคุมเรือ เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ต้องจัดทำเครื่องหมายประจำเรือ เขียนติดที่บริเวณหัวเรือภายนอกทั้งสองด้าน ต่อท้ายจากเลขทะเบียนเรือ จัดทำสมุดบันทึกการทำประมง (Fishing Logbook) เป็นต้น

นอกจากนั้น เรือประมงไทยจะต้องติดตั้งระบบติดตามเรือ (VMS) ที่มีมาตรฐาน และแจ้งข้อมูลรหัสกล่องหรือรหัสอุปกรณ์ ชื่อและหมายเลขทะเบียนเรือ ภาพถ่ายเรือ ณ ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและคาดการณ์ด้านการประมง กรมประมง และจะต้องดูแลรักษาให้ระบบสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา โดยจะต้องส่งข้อมูลกลับมาที่ระบบทุก ๑ ชั่วโมง ตั้งแต่ออกเรือจนกลับเข้าท่าเทียบเรือ ในกรณีที่ระบบเกิดการขัดข้องไม่สามารถส่งข้อมูลเข้าระบบได้ ผู้ควบคุมเรือจะต้องแจ้งเหตุขัดข้องต่อศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าเรือออก (ศูนย์ PIPO) ในพื้นที่ที่รับผิดชอบทันที

ผู้ควบคุมเรือจะต้องแจ้งการเข้าออกท่าเทียบเรือประมงโดยตรงต่อศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าเรือออก ในเขตพื้นที่ของท่าเทียบเรือที่ต้องการเข้า-ออก ทุกครั้ง โดยกำหนดให้ต้องแจ้งภายในระยะเวลา ๑๒ ชั่วโมง แต่ไม่น้อยกว่า ๔ ชั่วโมง ก่อนการนำเรือเข้าออกจากท่าเทียบเรือ ในกรณีที่เป็น การเข้าท่าเพื่อขนถ่ายสัตว์น้ำ ผู้ควบคุมเรือจะต้องยื่นสำเนาบันทึกการทำประมง บัญชีรายชื่อคนประจำเรือ หนังสือคนประจำเรือ (แรงงานไทย) บัตรสีชมพู (แรงงานต่างด้าว) สำเนาเอกสารการจัดเวลาพักของคนประจำเรือ

เรือประมงขนาด ๓๐ ตันกรอสส์ขึ้นไป ที่ออกไปทำการประมงพาณิชย์ จะต้องนำเรือกลับเข้าท่าเทียบเรือทุก ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่แจ้งออกต่อศูนย์ควบคุมเรือเข้าเรือออก โดยผู้ควบคุมเรือจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การแจ้งเข้าออกท่าเทียบเรือประมง

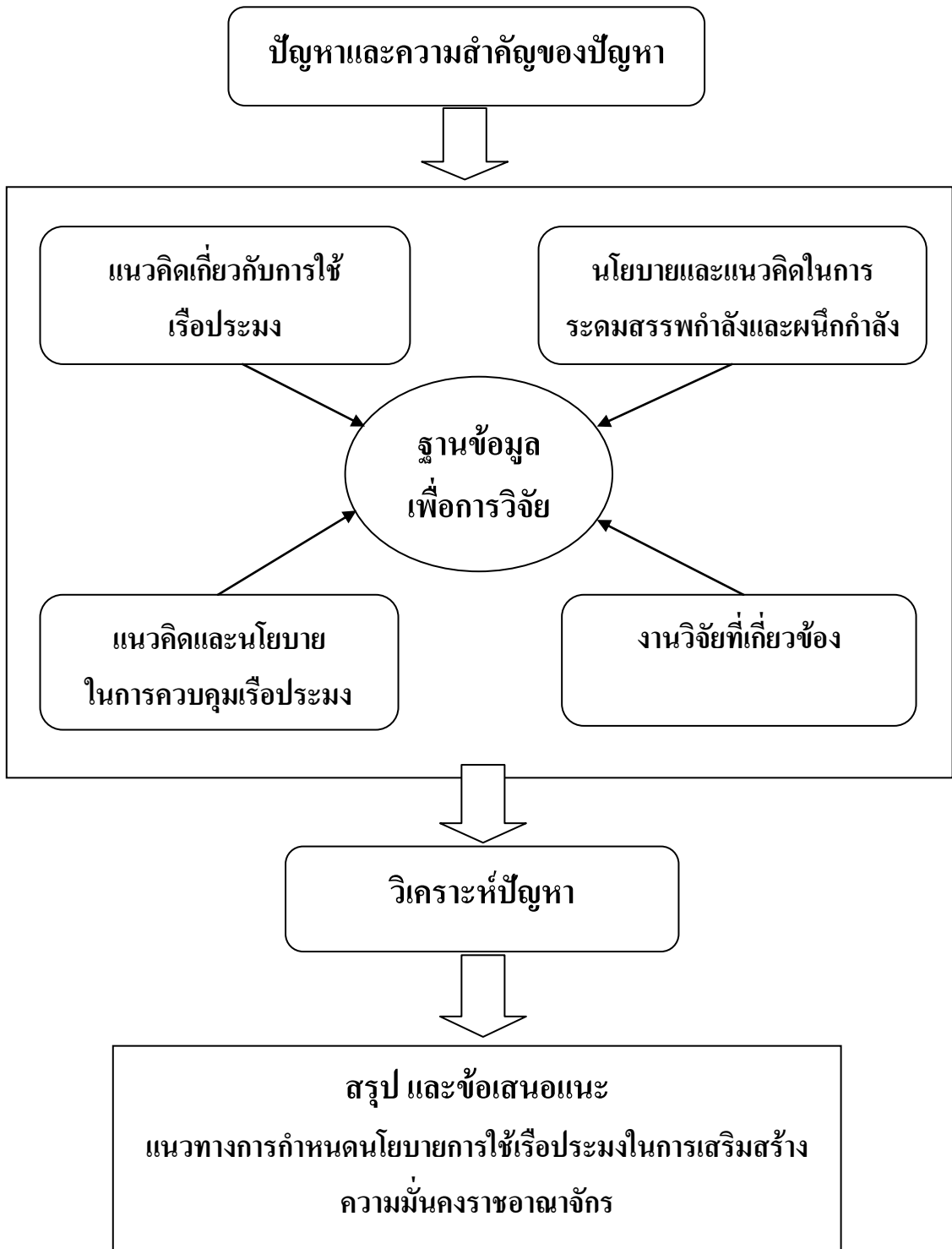
โดยสรุปที่กล่าวถึงการควบคุมเรือประมง รวมทั้งกฎหมายและมาตรการต่างๆ ที่ใช้บังคับนั้น เป็นการดำเนินการเพื่อให้เรือประมงไทยไม่เป็นเรือประมงไอยูยู (IUU) ซึ่ง เรือประมงไทยหมายถึง เรือประมงที่ซัดธงไทย ทำการประมงทั้งในและนอกน่านน้ำไทย เพื่อให้เรือประมงไทยไม่เป็นเรือประมงไอยูยู จะต้องดำเนินการดังนี้

๑. ทำการประมงให้ถูกต้องตามกฎหมาย
๒. มีการรายงานผลการทำประมง โดยสมุดบันทึกการทำประมง
๓. มีการควบคุมการทำประมง

การทำประมงให้ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องโดย ต้องจดทะเบียนเรือไทย และได้รับใบอนุญาตใช้เรือ ต้องมีอาชญาบัตรหรือใบอนุญาต ๖ (อ.๖) และต้องทำการประมงตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรการและข้อกำหนดตามกฎหมาย กำหนดมาตรการการควบคุมเรือประมงเพื่อความมั่นคง ยั่งยืน ของทรัพยากรประมงในทะเล ซึ่งถือได้ว่าเป็นความมั่นคงแห่งชาติในด้านทรัพยากร แต่อย่างไรก็ตามความมั่นคงแห่งชาติในด้านอื่นๆ ที่จะเรือประมงจะเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติให้ได้อย่างไม่ได้ถูกกำหนดหรือบัญญัติไว้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสมควรจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องของการดำรงหรืออยู่รอดของ คน ประชาชน ชาติ หรือ ประเทศ หรือรัฐชาตินั้นๆ และกินความหมายไปถึงการอยู่ต่อไปโดยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามที่อาจทำให้ชาติไม่มีความมั่นคง มีความเกี่ยวข้องกับพลังอำนาจแห่งชาติ ด้านต่างๆ อันได้แก่ พลังอำนาจแห่งชาติในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายหรือเป้าหมายสำคัญของชาติ นอกจากนั้นเรื่องของความมั่นคงแห่งชาติ ยังมีความเกี่ยวข้องกับรัฐหรือชาติอื่นๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก ซึ่งแต่ละชาติอาจมีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวก คือส่งเสริมกัน หรือในเชิงลบ อันหมายถึงขัดแย้งกัน

ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล เป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับประเทศไทย เนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดทะเลถึงสองฝั่งได้แก่ ฝั่งอ่าวไทย และฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งทะเลมีความสำคัญต่อประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติ เป็นแหล่งอาหารสำคัญ เป็นเส้นทางการคมนาคมขนส่งสินค้า เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามสร้างรายได้ให้กับประเทศในแต่ละปีมหาศาล ประเมินว่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในแต่ละปีมีมูลค่าสูงถึง ๒๔ ล้านล้านบาท นับได้ว่าทะเลเป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม ที่ล้วนแต่ส่งเสริมความมั่นคงและความมั่งคั่งของชาติ

ในสถานการณ์โลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และการเมือง ได้ลดระดับลงไป โลกได้หันมาให้ความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น การปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับทุกๆ ชาติ กำลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่างๆ จะถูกนำมาใช้เพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ แม้กระทั่งกำลังอำนาจทางทหาร ถึงแม้ว่าความขัดแย้งอันจะก่อให้เกิดสงคราม จะอยู่ในระดับต่ำ แต่กำลังทหารก็ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ หน้าที่ในการปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติไม่ได้เป็นหน้าที่ของทหารเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกๆ คน ในฐานะคนไทยคนหนึ่งทีจะต้องปกป้องชาติบ้านเมือง อธิปไตย และผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน อันหมายถึง การรวมพลัง ระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วน เพื่อพิทักษ์รักษาบ้านเมือง ปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศยังได้ถูกกำหนดไว้ในร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) อีกด้วย

บทที่ ๓

การใช้เรือประมงและนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาค ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นเครื่องกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งนโยบายจะต้องถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง พลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ ก็จะต้องถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์เช่นกัน ในบทนี้จึงจะกล่าวถึงสถานะแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล บทบาทและหน่วยงานรับผิดชอบ และแนวทางการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนแนวทางการใช้เรือประมงที่มีอยู่เดิม เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและขีดความสามารถของเรือประมงในอันที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในการป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งอุปสรรคข้อขัดข้องต่อการนำเรือประมงมาใช้ในการดังกล่าว

สถานะแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลง

หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อปี ค.ศ.๑๙๔๕ สังคมโลกได้ถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ซึ่งมีความแตกต่างในทางอุดมการณ์ คือ ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งฝ่ายเสรีประชาธิปไตยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำและเป็นมหาอำนาจของโลกกับอีกฝ่ายหนึ่งมีสหภาพโซเวียตเป็นมหาอำนาจและเป็นผู้นำของฝ่ายสังคมนิยม ทำให้โลกแบ่งออกเป็นสองขั้ว เข้าสู่ยุคสงครามเย็น ประเทศมหาอำนาจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา หรือสหภาพโซเวียต แข่งขันกันในการสร้างและสะสมอาวุธโดยเฉพาะอาวุธนิวเคลียร์ ส่วนประเทศเล็กก็ต้องเอาตัวรอดด้วยการเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ใช้วิถีทางการทูตเพื่ออยู่รอดในสังคมโลกให้รอดพ้นจากการยึดครองของประเทศมหาอำนาจ ยุคนี้ประเทศต่างๆ จึงยังคงมีการสะสมกำลังทหารและอาวุธอย่างต่อเนื่องเพื่อคุ้มครองป้องกันตนเองจากการรุกรานและการเข้าจู่โจมของชาติมหาอำนาจ

สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต แสดงบทบาทเป็นผู้นำโลกแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เป็นสองขั้วอำนาจของโลกที่มีอิทธิพลชี้้นำและเป็นส่วนสำคัญต่อความสงบสุขของโลก

การฟื้นตัวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของประเทศญี่ปุ่น ภายหลังจากเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ ๒ ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา แต่ญี่ปุ่นกลับฟื้นตัว ฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็ว จนกลับขึ้นมาเป็นหนึ่งในมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ทำให้หลายๆ ประเทศเริ่มตระหนักและหันมาให้ความสำคัญกับการค้า อุตสาหกรรม และพัฒนาระบบเศรษฐกิจของตนมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศเล็กๆ ในแถบเอเชีย

การล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการสิ้นสุดสงครามเย็น เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๙ ทำให้โลกแปรเปลี่ยนไปเป็นสงครามเศรษฐกิจอย่างเต็มตัว เช่น การรวมตัวกันของกลุ่มประเทศในยุโรป เกิดเป็นสหภาพยุโรป โดยมีเยอรมนี และฝรั่งเศส เป็นผู้นำกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ทำให้สหภาพยุโรป มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เพิ่มอำนาจในการต่อรองและการแข่งขันทางการค้า ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางเศรษฐกิจครั้งหนึ่งของโลก

การเติบโตทางเศรษฐกิจและผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ถูกจับตามอง สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสงครามกลางเมือง (ค.ศ. ๑๙๒๗-๑๙๕๐) ใช้เวลาในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศให้กลับขึ้นมาเป็นประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และมีความมั่นคงทางทหารในระยะเวลาไม่ถึง ๕๐ ปี โดยมียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจการค้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ

สถานการณ์และแนวโน้มของโลก ได้เปลี่ยนจากการทำสงครามด้วยอาวุธเป็นการทำสงครามทางเศรษฐกิจ โดยใช้การค้าและเงินตราเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำสงคราม ซึ่งประเทศต่างๆ เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเดิมมักจะใช้นโยบายเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน เมื่อสถานการณ์โลกเริ่มผ่อนคลาย การปรับเปลี่ยนนโยบายสำคัญของไทยจึงได้เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศ การเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ทำให้ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอินโดจีนซึ่งมีอุดมการณ์และระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน สามารถหันหน้ามาร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน นอกจากนั้นนโยบายดังกล่าวยังนำไปสู่การสร้างสันติภาพในภูมิภาค ได้มีการช่วยเหลือประสานงานให้มีการเจรจาร่วมกันของเขมร ๔ ฝ่าย เพื่อนำไปสู่การยุติการสู้รบ และนำมาซึ่งสันติภาพในกัมพูชาได้เป็นผลสำเร็จ

กว่า ๓ ทศวรรษของการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการต่างประเทศ การเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ประกอบกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกไปสู่การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการค้า มากกว่าอุดมการณ์และระบอบการปกครอง ทำให้เกิดสันติภาพในภูมิภาค แม้ว่าจะมีข้อขัดแย้งระหว่างประเทศบ้าง แต่ประเทศต่างๆ ก็สามารถแก้ไขและคลี่คลายปัญหาระหว่างกันได้ด้วยวิธีการทูต การใช้กำลังทหารเผชิญหน้าหรือแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่แต่ละประเทศพยายามหลีกเลี่ยง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจการค้ามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามกำลังทหารก็ยังคงมีความจำเป็นเพื่อคานอำนาจและปกป้องผลประโยชน์ของชาติในคราวที่จำเป็น จึงยังคงมีการสะสมกำลังอาวุธของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอยู่บ้าง

สันติภาพ นโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ดูเหมือนว่าจะเป็นตัวนำให้ประเทศต่างๆ คำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้า มากกว่าการใช้กำลังทหารเข้าแก้ปัญหา การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจ จึงเป็นนโยบายที่เหมาะสมยิ่งกว่า ดังนั้นแนวโน้มในการจะก่อให้เกิดสงครามในภูมิภาคจึงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสและเป็นช่วงจังหวะสำคัญสำหรับทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน ที่ควรจะลดการแข่งขันในการสะสมกำลังอาวุธ หันไปทุ่มเทให้กับการพัฒนาความมั่นคงและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างเช่นที่ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ใช้เป็นนโยบายหลักในการนำประเทศไปสู่ความเจริญมั่งคั่งมาแล้ว

โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและถูกจับตามองว่ากำลังจะก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลก

เมื่อกลับมามองถึงยุทธศาสตร์ทหารของประเทศไทยเอง จะพบว่าประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายใช้ยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ ไม่มีนโยบายรุกรานชาติใด การใช้กำลังทหารเพียงเพื่อปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติเท่านั้น การจัดเตรียมกำลังทหารตามยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศจึงเป็นแนวทางหลักในการจัดเตรียมกำลังทหาร และจากการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า โอกาสที่จะเกิดภัยคุกคามจากภายนอกประเทศด้วยกำลังทางทหารขนาดใหญ่ มีโอกาสเกิดขึ้นได้ไม่มาก แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งที่เกิดจากการขัดกันของผลประโยชน์แห่งชาติ ปัญหาชายแดน อาณาเขตทางทะเลและพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล แรงงานต่างด้าว การค้าอาวุธสงคราม ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการค้ายาเสพติด หรืออื่นๆ อันจะนำไปสู่การใช้กำลังทหารเผชิญหน้าในระดับต่ำ ซึ่งเมื่อมีเหตุข้อขัดแย้งเกิดขึ้น รัฐบาลจะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้สถานการณ์ขยายตัวและนำไปสู่การใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ หรือเข้าสู่ภาวะสงครามได้

แต่หากกรณีความขัดแย้งไม่อาจแก้ไขได้ กลับขยายตัวนำไปสู่สงครามแล้ว ประเทศไทยก็ต้องพร้อมที่จะใช้กำลังทหารเข้าแก้ไขสถานการณ์ ปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทุกเมื่อด้วยกำลังทหารที่มีอยู่อย่างสุดความสามารถ ซึ่งด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ประกอบกับอาวุธที่ทันสมัยมีราคาแพงและจะต้องจัดซื้อจัดหาจากต่างประเทศ จึงเป็นข้อจำกัดของกองทัพ ทำให้ไม่สามารถจัดเตรียมกำลังรบและอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เต็มอัตราตามความต้องการ ตามยุทธศาสตร์ทหาร อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อจำกัดของกำลังรบและอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพดังกล่าว การเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสถานการณ์วิกฤติหรือสถานการณ์สงครามคือสิ่งจำเป็น ถึงแม้ว่าการใช้กำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และทรัพยากรต่างๆ เท่าที่กองทัพมีอยู่อาจจะไม่เพียงพอ แต่เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศ และเพื่อให้การดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศ เป็นไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์ความขัดแย้งหรือสงครามจะยุติ หรือคลี่คลายลงไป แผนในการระดมสรรพกำลังและผนึกกำลังทรัพยากรจากภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ เอกชน และภาคประชาชน มาทดแทนกำลังรบและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งการสนับสนุนต่างๆ จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินกลยุทธ์และการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศอย่างยิ่ง

เรือประมงไทยและแรงงานประมง

เรือประมงเป็นหนึ่งในทรัพยากรของชาติ ที่สามารถนำมาเสริมเป็นกำลังในการป้องกันประเทศได้ กองเรือประมงไทยนับเป็นกองเรือประมงที่มีขนาดใหญ่ติดอันดับ ๕ ของโลก มีเรือประมงที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายมากกว่า ๑ หมื่นลำ แต่ก็ยังมีเรือประมงอีกจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียนเรือให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น เรือประมงชายฝั่งที่มีขนาดเล็กและไม่ต้องขึ้นทะเบียนเรือไทยอีกจำนวนหนึ่ง เมื่อรวมจำนวนเรือประมงไทยทั้งสิ้นแล้ว ประเมินว่าจะมีจำนวนมากถึงสี่หมื่นลำ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดทำการสำรวจตรวจสอบได้อย่างชัดเจน แต่ก็เป็นที่ยอมรับว่าในอ่าวไทยมีเรือประมงทำการประมงอยู่เป็นจำนวนมาก ดังที่ปรากฏในภาพถ่ายดาวเทียมพบว่าเรือประมงทำการประมงอยู่อย่าง

หนาแน่น การที่ประเทศไทยมีเรือประมงจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วน่านน้ำไทยและประเทศใกล้เคียง นับเป็นจุดแข็งประเทศไทยที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ

เรือประมงและการทำประมงของชาวประมงไทย เป็นอาชีพที่ถูกถ่ายทอดเรียนรู้การทำประมงต่อๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อประเทศไทยเจริญขึ้น การศึกษาดีขึ้น ระบบอุตสาหกรรมได้เข้ามาแทนที่ภาคการเกษตร และอัตราการเกิดของประชากรไทยลดลง ประเทศไทยเริ่มขาดแคลนแรงงาน แรงงานในภาคการประมงจึงถูกทดแทนด้วยแรงงานต่างด้าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เมียนมา และกัมพูชา โดยเจ้าของเรือยังคงเป็นคนไทยอยู่ ในเรือประมงลำหนึ่งจะมีลูกเรือประมาณ ๑๐-๒๐ คน บางส่วนเป็นแรงงานไทย และบางส่วนเป็นแรงงานต่างด้าวซึ่งนับวันแรงงานต่างด้าวจะเข้ามาทำงานในภาคของการประมงไทยมากขึ้น

การที่เรือประมงไทยใช้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนแรงงานไทยซึ่งขาดแคลน ก็เพื่อให้เรือประมงไทยมีแรงงานรองรับและสามารถออกไปทำการประมงได้เช่นปกติ แม้ว่าในภาคการประมงไทยจะยังคงเดินหน้าต่อไปได้ แต่การใช้แรงงานต่างด้าวก็อาจจะมีผลกระทบตามมาในเรื่องของความมั่นคงโดยไม่รู้ตัว ซึ่งแต่เดิมในยามที่กองทัพมีความจำเป็นจะต้องระดมสรรพกำลัง หรือใช้เรือประมงเข้ามาทดแทนกำลังรบ รวมทั้งใช้เรือประมงในภารกิจต่างๆ ทางทหาร ก็สามารถจะกระทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงแรงงานต่างด้าว แต่เมื่อเรือประมงไทยใช้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในเรือ แรงงานต่างด้าวอาจจะเป็นอุปสรรคและมีผลต่อความพร้อมในการใช้เรือประมงในงานด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศได้ ดังนั้นกองทัพจึงควรจะมีนโยบายและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อเตรียมการสำหรับการระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคงของประเทศโดยไม่ให้แรงงานต่างด้าวเป็นตัวขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานด้านความมั่นคงของชาติ

แนวทางการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง

การปกป้องน่านน้ำไทยและการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล คือภารกิจสำคัญประการหนึ่งของกองทัพไทย ซึ่งมีกองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งการคุ้มครองเส้นทางการคมนาคมและการขนส่งทางทะเล ด้วยพื้นที่สองฝั่งทะเลของประเทศไทยอันกว้างใหญ่ ประกอบด้วย น่านน้ำในอ่าวไทย และทะเลอันดามัน กำลังทางเรือที่กองทัพเรือมีอยู่จึงไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทางทะเลที่รับผิดชอบ ความจำกัดของกำลังรบทางเรือที่มีอยู่ประกอบกับพื้นที่ทางทะเลสองฝั่ง โดยมีผืนแผ่นดินด้ามขวานกั้นกลางระหว่างทะเลสองฝั่ง จึงเป็นอุปสรรคต่อการใช้กำลังทางเรือที่อยู่สองฝั่งเกื้อกูลกันและกัน

เรือประมงจึงเป็นทางเลือกสำคัญทางหนึ่งในการนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ ซึ่งกองทัพสามารถนำเรือประมงมาใช้ในทางยุทธวิธี และเป็นกำลังเสริมทางยุทธศาสตร์ได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการนำเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคง จึงจะขอกกล่าวถึงการนำเรือประมงในทางยุทธวิธีประกอบความเข้าใจพอสังเขป ซึ่งมีแนวทางการใช้เรือประมงในภารกิจต่างๆ มากมาย ทั้งในด้านการข่าว การส่งกำลังบำรุง และยังสามารถใช้ในด้านยุทธการหรือการรบโดยตรงได้ด้วย

๑. ด้านการข่าว

เรือประมงถูกใช้ในการหาข่าว และติดตามความเคลื่อนไหวของเป้าหมายต่างๆ มาช้านาน เรือในทะเลที่มีอยู่ เรือประมงและเรือสินค้าเป็นเรือที่อยู่ในทะเลเป็นปกติ เล่นเรือเดินเรือไปมาในท้องทะเลและเส้นทางการคมนาคมขนส่ง เรือประมงทำการประมงเป็นปกติในทะเลล้อมรอบนพราง การตรวจจับของฝ่ายตรงกันข้าม รอดพ้นจากการจับตามองได้ดีกว่าการใช้เรือรบในการหาข่าว และหรือติดตามความเคลื่อนไหวฝ่ายตรงกันข้าม นอกจากนั้นเรือประมงยังมีเครือข่ายที่กว้างขวาง ครอบคลุมท้องทะเล และน่านน้ำทั้งของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งในเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเล และชายฝั่ง เรือประมงจึงมักถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหาข่าวและติดตามความเคลื่อนไหวฝ่ายตรงกันข้ามเสมอมา

๒. ด้านการส่งกำลังบำรุง

การส่งกำลังบำรุงเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการรบ โดยเฉพาะการรบที่ต่อเนื่อง ยืดเยื้อยาวนาน กองทัพจึงต้องจัดการส่งกำลังบำรุงให้กับกำลังรบในพื้นที่ปฏิบัติการ หรือพื้นที่สู้รบอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเสบียงอาหาร น้ำมัน หรืออาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งกำลังรบที่ต้องเสริมเพิ่มเติมตามสถานการณ์ เนื่องจากการส่งกำลังบำรุงเป็นเป้าหมายสำคัญในการโจมตีของฝ่ายตรงกันข้าม หากสามารถตัดเส้นทางส่งกำลังบำรุงได้ ย่อมจะได้เปรียบในการรบ ดังนั้นการส่งกำลังบำรุงแต่ละครั้ง จึงต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะการส่งกำลังบำรุงในพื้นที่ทำการรบ จำเป็นจะต้องซ่อนพราง หลบซ่อน หลบหลีกการตรวจจับทำลายของฝ่ายตรงกันข้าม เรือประมงจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถใช้ในการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงได้

๓. ด้านยุทธการ

ในด้านยุทธการ หรือการทำการรบ สามารถใช้เรือประมงปฏิบัติการได้มากมาย

๓.๑ แทรกซึมเข้าไปในพื้นที่ปฏิบัติการหรือชายฝั่งของฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อทำการหาข่าว ก่อวินาศกรรมทำลายเป้าหมายสำคัญ การวางทุ่นระเบิดทางรุกเพื่อปิดอ่าวและปิดกั้นเส้นทางเข้าออกของท่าเรือฝ่ายตรงกันข้าม เป็นต้น

๓.๒ ค้นหาและปราบเรือดำน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่อ่าวไทยซึ่งเรือประมงมีความชำนาญและคุ้นเคยในทะเล เรือประมงไทยส่วนใหญ่เป็นเรือลากอวนหน้าดิน ประกอบกับเรือประมงไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งนับว่าเป็นจุดแข็งของประเทศไทยไทย การใช้เรือประมงค้นหาและปราบเรือดำน้ำในอ่าวไทยจึงสามารถกระทำได้โดยไมยาก การที่เรือประมงไทยจำนวนมากกระจายอยู่ในอ่าวไทยรวมทั้งน่านน้ำไทย แม้แต่เรือสินค้าโดยทั่วไปยังต้องใช้ความระมัดระวังในการเดินเรือเรือดำน้ำที่เข้ามาในน่านน้ำไทย การที่จะต้องหลบหลีกอวนของชาวประมงที่ทำการประมงอยู่เป็นปกติ ย่อมจะยังต้องใช้ความระมัดระวังในการเดินเรือมากกว่าเรือสินค้าทั่วไป

๓.๓ ใช้เรือประมงทำการรบแบบกองโจร ด้วยจุดแข็งของประเทศไทยที่มีเรือประมงจำนวนมาก ทำการประมงเป็นปกติในน่านน้ำ ประกอบกับการที่เรือรบจะใช้อาวุธที่มีสมรรถนะและอำนาจสูงเข้าทำลายเรือประมงอาจจะไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ อีกทั้งจะทำให้อาวุธที่มีอยู่ในเรืออย่างจำกัดต้องลดน้อยลงอาจจะไม่เพียงพอต่อการใช้ต่อตีในคราวที่จำเป็น หากได้มีการระดมสรรพกำลังเรือประมงและมีการวางแผนที่เหมาะสมด้วยยุทธวิธีกองโจร เรือประมงก็สามารถที่จะเอาชนะ หรือขับไล่กองเรือของฝ่ายตรงกันข้ามออกไปจากน่านน้ำไทยได้ เช่น เมื่อได้ข่าวการเข้า

มาในน่านน้ำไทยของกองเรือรบฝ่ายตรงกันข้าม การจัดกองเรือประมงติดอาวุธ ๕๐ หรือ ๑๐๐ ลำ ออกสกัดกั้นด้วยยุทธวิธีกองโจร ย่อมส่งผลหรือบั่นทอนกำลังฝ่ายตรงกันข้ามได้ เป็นต้น

๔. การเตือนภัย

ในยามปกติ เรือประมงไทยได้ออกเรือทำการประมงในทะเลเป็นประจำ หากได้มีการฝึก และให้ความรู้แก่เรือประมงไทยอย่างต่อเนื่อง ย่อมจะสามารถสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง และเตือนภัยต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาของเรือรบฝ่ายตรงกันข้าม เรือสินค้า หรือเรือที่กระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ รวมทั้งการค้ายาเสพติดซึ่งมักจะใช้เส้นทางทางทะเลเป็นเส้นทางในการส่งยาเสพติดไปยังที่ต่างๆ

การนำเรือประมงมาใช้ในด้านความมั่นคงได้เคยเกิดขึ้นและใช้งานอย่างได้ผลมาแล้ว เมื่อหลายปีก่อนคราวที่เรือประมงติดอาวุธเวียดนามได้รุกล้ำเข้ามาอุดคร่าและจับกุมเรือประมงไทยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปของไทย ไปเรียกค่าไถ่จำนวนมาก ครั้งนั้นการแก้ปัญหาโดยใช้เรือรบเข้าทำการจับกุม และขับไล่เรือประมงติดอาวุธเวียดนาม ได้ผลเพียงขับไล่เรือประมงติดอาวุธเวียดนามออกไปเท่านั้น การจับกุมทำได้ยาก เนื่องจากเรือประมงติดอาวุธเวียดนามมักจะเห็นเรือรบไทยก่อน และหลบหนีกลับเข้าเขตของเวียดนามได้ทัน จึงไม่สามารถจับกุมเรือประมงติดอาวุธเวียดนามที่กระทำความผิดได้ กองทัพจึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีโดยใช้เรือประมงไทยติดอาวุธแฝงตัวในกลุ่มเรือประมงไทย ให้ความคุ้มครองเรือประมงไทยและจับกุมเรือประมงติดอาวุธเวียดนามได้หลายครั้ง จนเรือประมงติดอาวุธเวียดนามไม่กล้าเข้ามาจับกุมอุดคร่าเรือประมงไทยอีก นับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนยุทธวิธี และใช้เรือประมงเข้ามาแทนที่อย่างได้ผลดี

บทบาทและหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

ในเรื่องเกี่ยวกับเรือประมงไทย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่มากมายหลายหน่วยงานด้วยกัน แต่ยังไม่มียุทธวิธีที่รับผิดชอบอย่างเต็มรูปแบบ

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เนื่องจากพื้นที่ในทะเล แต่เดิมเป็นพื้นที่ที่มีเฉพาะทหารเรือเท่านั้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบ เป็นเพียงหน่วยเดียวที่มีกำลังที่สามารถควบคุม ดูแล ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายในทะเลได้ จึงได้มีการตรากฎหมายให้อำนาจทหารเรือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งจับผู้กระทำความผิดกฎหมายในทะเลได้นอกเหนือไปจากหน้าที่หลักในการป้องกันประเทศซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของกองทัพเรือ

เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายปรากฏตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. ให้อำนาจ ทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔

๒. พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องอุปโภคและบริโภคและของอื่น ๆ ในภาวะคับขัน พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. พ.ร.บ. การส่งออกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

๔. พ.ร.บ. สำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. ๒๕๔๙

๕. พ.ร.บ. แร่ พ.ศ.๒๕๑๐
 ๖. พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒
 ๗. พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒
 ๘. พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.๒๕๑๘
 ๙. พ.ร.บ. ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.๒๕๓๓
 ๑๐. พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔
 ๑๑. พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.๒๕๙๐
 ๑๒. พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.๒๕๘๒
 ๑๓. พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.๒๕๘๑
 ๑๔. พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๕๕๖
 ๑๕. พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ.๒๕๖๙
 ๑๖. พ.ร.บ. ควบคุมสินค้าตามแนวชายแดน พ.ศ.๒๕๒๔
 ๑๗. พ.ร.บ. กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗
 ๑๘. พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๘๔
 ๑๙. พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗
 ๒๐. พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔
 ๒๑. พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด พ.ศ.๒๕๓๔
 ๒๒. พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๕
 ๒๓. พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.๒๕๓๐
 ๒๔. พ.ร.บ. จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.
จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๗
 ๒๕. ประกาศของคณะปฏิวัติที่ ๑๐๓ ลง วันที่ ๑๖ มี.ค. ๑๕
 ๒๖. ประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง การคุ้มครองแรงงานในกิจการ
ประมงทะเล ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงแรงงานและ
สวัสดิการสังคม เรื่อง การคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล (ฉบับที่ ๔) ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม
๒๕๓๙ (ออกตาม ป.ว. ๑๐๓)
 ๒๗. พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๒๑
 - ๒๘ พ.ร.บ. เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ (ออกตาม ป.ว. ๑๐๓)
- นอกจากกฎหมายภายในต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีอำนาจตามกฎหมายระหว่างประเทศ
ในการไล่ติดตาม (HOT PURSUIT) การตรวจเยี่ยมเรือในทะเลหลวง (RIGHT OF VISIT) อีกด้วย

ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล)

ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสปช.ในทะเล เป็นหนึ่งในสี่ประเภทของไทยอาสาป้องกันชาติ หรือ ทสปช. ซึ่งไทยอาสาป้องกันชาติเดิมมีชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันตนเอง” หรือ ทสป. เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๗ ที่บ้านนาดี หมู่ที่ ๑ ตำบลนาดี กิ่งอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันคือ บ้านนาดี หมู่ที่ ๑ ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีนายชุมพร วัณธรรมา ครูใหญ่โรงเรียนบ้านวิจิตรพัฒนาเป็นหัวหน้า และมีนายทองพูล ขุนเรศ ครูโรงเรียนบ้านนาดีเป็นเลขาฯ ทั้งสองได้รวบรวมชาวบ้านบ้านนาดีและบ้านค่ายสว่าง ตำบลนาดี จับอาวุธลุกขึ้นมาต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ซึ่งเข้ามาสร้างความเดือดร้อน และฆ่าชาวบ้านนาดีในครั้งนั้น ต่อมาได้ร้องขอความช่วยเหลือจากกำลังทหารค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ที่ออกมาทำการฝึก เพื่อช่วยฝึกชาวบ้านนาดีและบ้านค่ายสว่างในการใช้อาวุธและยุทธวิธีการรบแบบทหาร โดยชาวบ้านอาสาว่าจะจัดหาอาวุธมาเองเพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งทหารก็ให้ความช่วยเหลือ และขอให้ราษฎรทั้งสองหมู่บ้านให้ความร่วมมือกับทหาร เมื่อทหารค่ายประจักษ์ศิลปาคมได้ทำการฝึกชาวบ้านเสร็จแล้ว จึงได้ร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มพลังประชาชนนี้ว่า “ไทยอาสาป้องกันตนเอง” มีชื่อย่อว่า ทสป. ทหารและทสป. ได้ร่วมกันต้อน้ำสาบาน สาบานร่วมกันว่าจะซื่อสัตย์และไม่ทรยศต่อกัน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๕๕)

ภารกิจของ ทสป. ได้ร่วมกับกำลังทหารอยู่เวรยามป้องกันหมู่บ้าน และลาดตระเวนหาข่าว ตักขุมโจมตีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่เข้ามาก่อแวนและหาข่าวในหมู่บ้าน ในการออกลาดตระเวนได้เกิดการปะทะกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หลายครั้ง ครั้งสำคัญที่สุดเกิดขึ้นในคราวที่ผู้ก่อการร้ายเข้าโจมตีที่บ้านกุดฮู และจะผ่านไปทางบ้านวิจิตรพัฒนา กำลังทหารและ ทสป. ได้ตักขุมผู้ก่อการร้ายที่บ้านวิจิตรพัฒนา ทสป. ได้ปะทะกับผู้ก่อการร้าย ผลปรากฏว่าผู้ก่อการร้ายเสียชีวิต ๑ นาย ที่เหลือหนีรอดกลับไปได้ ส่วนทหารและ ทสป. ปลอดภัย ข่าวการปะทะได้แพร่กระจายไปยังหมู่บ้านอื่นอย่างรวดเร็ว ทหารจึงได้ไปทำการฝึกชาวบ้านในหมู่บ้านอื่นๆ ในเขตตำบลนาดี คือ บ้านกุดฮู บ้านวิจิตรพัฒนา บ้านเขิน ทำให้กำลัง ทสป. เพิ่มขึ้น ต่อมาการทำภารกิจ ทสป. ได้ขยายเพิ่มขึ้นได้รับความร่วมมืออย่างดีจากฝ่ายปกครอง ตำรวจ และฝ่ายพลเรือน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี หัวหน้ากิ่งอำเภอสุวรรณคูหา และหัวหน้าสถานีตำรวจกิ่งอำเภอสุวรรณคูหา ในขณะนั้นได้สนับสนุนกำลังและอาวุธ ทสป. ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ได้ทำการต่อสู้และผลักดันผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ออกจากพื้นที่เขตกิ่งอำเภอสุวรรณคูหาได้สำเร็จในเวลาต่อมา

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๑ รัฐบาลได้ตระหนักเห็นถึงกลุ่มพลังประชาชนผู้รักชาติ ทสป. และกลุ่มพลังประชาชนอื่นๆ ทั่วประเทศที่มีอยู่มากมาย แต่เรียกชื่อที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.) กลุ่มอาสาป้องกันท้องถิ่นและปราบปรามอาชญากรรม (รส.พป.) กลุ่มราษฎรอาสาสมัครป้องกันตนเอง (รอป.) กลุ่มกองกำลังติดอาวุธ (กตอ.) กลุ่มเสียงชาวบ้าน กลุ่มบางระจัน กลุ่มชาวบ้านพิทักษ์ถิ่น กลุ่มราษฎรสามัคคี กลุ่มราษฎรอาสาสมัครป้องกันชายแดน กลุ่มราษฎรอาสาสมัครป้องกันผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ กลุ่มป้องกันอาชญากรรมและอาสาสมัครป้องกันบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น จึงได้ผนึกรวมอาสาสมัครและกลุ่มราษฎรอาสาต่างๆ ดังกล่าวให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อป้องกันการเข้าใจที่สับสนในการเรียกชื่อ การจัดตั้ง การฝึกอบรม

การควบคุมกำกับดูแล และเพื่อให้การดำเนินการเป็นระเบียบเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ รัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย ไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ.๒๕๒๑ เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๑ เป็นต้นมา โดยให้ยกเลิกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง โครงการและแผนงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน กิจการกลุ่มอาสาสมัครของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายในจังหวัด รัฐวิสาหกิจหรือส่วนราชการอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกันนี้ เว้นแต่ กิจการลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.) กิจการอาสารักษาดินแดน (อส.) ตามพระราชบัญญัติ กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.๒๔๙๗ โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองแห่งชาติ โดยให้ปรับปรุง กลุ่มราษฎรอาสาสมัครต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมด ก่อนการใช้ประกาศนี้ รวมเข้าเป็นรูปแบบอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเรียกชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันชาติ” และให้เรียกชื่อย่อว่า “ทสปช.” กับให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ ให้ความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินกิจการไทยอาสา ป้องกันชาตินี้ ตามควรแก่กรณี

๑. ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑.๑ **ทสปช.ป้องกันตนเอง** จะทำการฝึกอบรมในพื้นที่อันตราย หรือในหมู่บ้านที่อยู่ ตามแนวชายแดนที่มีการคุกคามของฝ่ายศัตรู และจะเน้นหนักในเรื่อง

- ๑.๑.๑ การต่อต้านและป้องกันการก่อการร้าย หรือภัยจากการกระทำของข้าศึก
- ๑.๑.๒ การต่อต้านและป้องกันการก่อความไม่สงบเรียบร้อยทุกรูปแบบ
- ๑.๑.๓ การรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นของตนเอง

๑.๒ **ทสปช.คุ้มครองพัฒนา** จะทำการฝึกอบรมในหมู่บ้านที่เป็นชุมชน หรือ เขต สุขาภิบาล หรือเทศบาล เป็นต้น โดยเน้นหนักในเรื่อง

- ๑.๒.๑ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑.๒.๒ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกรูปแบบ
- ๑.๒.๓ อาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

๑.๓ **ทสปช.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** จะทำการฝึกอบรมเฉพาะในเขตชุมชน ที่มีบ้านเรือนหนาแน่นในเขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาล และจะเน้นหนักในเรื่อง

- ๑.๓.๑ การบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนทั่วไปในด้านการให้ความปลอดภัย และบริการ
- ๑.๓.๒ การบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน อันเกิดจากภัยธรรมชาติและอัคคีภัย
- ๑.๓.๓ การช่วยเหลือป้องกันและระงับภัยต่างๆ เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน

๑.๔ **ทสปช.ในทะเล** จะทำการฝึกอบรมเฉพาะชาวประมง หรือผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการประมงในพื้นที่จังหวัดชายทะเลทั้ง ๒๒ จังหวัดเท่านั้น และจะเน้นหนักในเรื่องความมั่นคงของชาติ เกี่ยวกับการเดินเรือใกล้ฝั่ง กฎหมายประมง และกฎหมายทะเล การติดต่อสื่อสาร โดยมี **กองทัพอากาศ** เป็นหน่วยรับผิดชอบ

จากการที่กองทัพเรือมีหน้าที่ในการรักษาอธิปไตยของชาติทางทะเล และรักษาผลประโยชน์ของชาติในทะเล การปฏิบัติงานของกองทัพเรือจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวประมง และผู้ที่มีอาชีพต่อเนื่องกับการประมง ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายทะเลทั้ง ๒๒ จังหวัด ของประเทศไทย พลังมวลชนที่สำคัญของกองทัพเรือก็คือชาวประมง และราษฎรที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชายทะเล จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มชาวประมงขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดชายทะเลต่าง ๆ โดยนำกลุ่มชาวประมง และผู้ที่มีอาชีพต่อเนื่องกับการประมง ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการประมงกับความมั่นคงของชาติและไทยอาสาป้องกันชาติในทะเลมาเป็น "ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล" หรือ ทสปช.ในทะเล นอกจากนี้ยังได้แปรสภาพกลุ่มชาวประมงที่ผ่านหลักสูตรการประมงกับความมั่นคงของชาติในทะเล มาเป็น ทสปช.ในทะเล ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งถือได้ว่า ทสปช.ในทะเล เป็นพลังมวลชนที่สำคัญของกองทัพเรือ มาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

ภารกิจสำคัญของ ทสปช.ในทะเล คือการสร้างความร่วมมือจากพลังมวลชนในการให้ข้อมูลข่าวสารทางทะเลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ โดยเฉพาะความมั่นคงของชาติทางทะเล ทั้งในเรื่องปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนของผิดกฎหมาย เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์ ทสปช.ในทะเล

๒.๑ เพื่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มชาวประมงตามท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายทะเลทั้ง ๒๒ จังหวัด

๒.๒ เพื่อดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาให้ชาวประมง และผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการประมง มีทัศนคติที่ดี และให้ความร่วมมือกับทางราชการและกองทัพเรือในการป้องกันการกระทำผิดในทะเล การป้องกันและปราบปรามโจรสลัด และมุ่งเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๒.๓ เพื่อเสริมสร้างและเผยแพร่วิชาการที่เกื้อกูลแก่การประกอบอาชีพการประมงในทะเล รวมทั้งให้สามารถทำการติดต่อสื่อสาร และรายงานข่าวอันเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของชาติให้แก่ทางราชการและกองทัพเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. โครงสร้าง ทสปช.ในทะเล

ในภาพรวม ศูนย์ ทสปช.ในทะเล มี ศปก.ทร. ทำหน้าที่เป็นศูนย์ โดยอยู่ภายใต้ศูนย์ ทสปช.กลาง/กอ.รมน. ศูนย์ ทสปช.ในทะเล มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ การสั่งใช้ การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ส่วนการกำหนดนโยบายและระเบียบข้อบังคับ จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก ศูนย์ ทสปช.กลาง/กอ.รมน. ก่อนส่วนหน่วยรองจาก ทสปช.ในทะเล คือ ทสปช.ในทะเลภาค ซึ่งก็คือ ศูนย์ ทสปช.ในทะเลเขต ทรภ.๑ ศูนย์ ทสปช.ในทะเลเขต ทรภ.๒ และ ศูนย์ ทสปช.ในทะเลเขต ทรภ.๓

ทสปช.ในทะเล มีเสนาธิการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ (เสธ.ศปก.ทร.) เป็นผู้อำนวยการ ศูนย์ ทสปช.ในทะเล โดยมี อธิบดีกรมประมง และ รองเสนาธิการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ เป็น รองผู้อำนวยการ ศูนย์ ทสปช.ในทะเล หัวหน้าฝ่ายยุทธการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ (หน.ฝยก.ศปก.ทร./จก.ยก.ทร.) เป็น เลขาธิการศูนย์ ทสปช.ในทะเล และ ให้ รองหัวหน้าฝ่ายยุทธการศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพเรือ (รอง หน.ฝยก.ศปก.ทร./รอง จก.ยก.ทร.) และรองอธิบดีกรมประมงเป็นรองเลขาธิการศูนย์ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล

๓.๑ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขตทัพเรือภาคที่ ๑ มี ผบ.ทรภ. ๑ เป็น ผู้อำนวยการ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขต ทรภ.๑ รับผิดชอบ ทสพช.ในทะเล จำนวน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และ ตราด

๓.๒ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขตทัพเรือภาคที่ ๒ มี ผบ.ทรภ. ๒ เป็น ผู้อำนวยการ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขต ทรภ.๒ รับผิดชอบ ทสพช.ในทะเล จำนวน ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัด สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และ นราธิวาส

๓.๓ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขตทัพเรือภาคที่ ๓ มี ผบ.ทรภ. ๓ เป็น ผู้อำนวยการ ศูนย์ ทสพช.ในทะเล เขต ทรภ.๓ รับผิดชอบ ทสพช.ในทะเล จำนวน ๖ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัด ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และ สตูล

๓.๓.๑ การดำเนินการ ในงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑

๓.๓.๒ การจัดงานวันสถาปนา ทสพช.ในทะเล ๔ มี.ค.๒๕๖๑

๓.๓.๓ การจัดการอบรม ทสพช.ในทะเล

กองทัพเรืออนุมัติแผนการจัดงานฯ ตามโครงสร้าง ทสพช.ในทะเลใหม่ โดยกำหนด แผนการจัดงานตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒ เป็นการจัดงานแบบรวมเขต และแยกเขต สลับกันทุกปี ซึ่งการจัดงานวันสถาปนา ๔ มี.ค. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เป็นการจัดแบบรวมเขต ณ พื้นที่ของ ศูนย์ ทสพช.ในทะเลเขต ทรภ.๒

๔. การจัดการอบรม ทสพช. ในทะเล

จัดการอบรมหลักสูตรการประมงเพื่อความมั่นคงทางทะเล และ ทสพช.ในทะเล ให้กับสมาชิกฯ โดย ศูนย์ ทสพช.ในทะเลเขต ทรภ.๑ ทรภ.๒ และ ทรภ.๓ เป็นหน่วยจัดการอบรม หน่วยละ ๒ ครั้ง รวมจำนวน ๖ ครั้ง

๕. จำนวนสมาชิก ทสพช. ในทะเล

สถานภาพกำลังพล สังกัด ศูนย์ ทสพช.ในทะเล ในปัจจุบันจนถึง ๓๐ มิ.ย.๖๐ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑,๑๔๘ คน แบ่งเป็นชาย ๗,๒๒๑ คน และหญิง ๓,๙๒๗ คน

๖. ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง ของศูนย์ ทสพช.ในทะเล

เนื่องจากพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่กว้างขวาง ครอบคลุม ๒๒ จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบกับการจัดการฝึกอบรมแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงมาก เนื่องจากจะต้องใช้เรือประมง เข้าทำการฝึกอบรมด้วย งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีจึงไม่สามารถใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกจังหวัด

นโยบายการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังในการป้องกันประเทศ

นโยบายการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังในการป้องกันประเทศ ได้ถูกกำหนดออกมาเป็นแผนผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ (กระทรวงกลาโหม และสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๕๙) ซึ่งได้กำหนดแนวทางการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรไว้ดังนี้

๑. การระดมสรรพกำลังตามแผนผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ

เป็นการระดมทรัพยากรใน ๑๐ ด้าน ได้แก่ ด้านกำลังคน อาหาร น้ำ การคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การแพทย์และสาธารณสุข อุตสาหกรรมและปัจจัยการผลิต เชื้อเพลิงและพลังงาน การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆ มาสนับสนุนกองทัพในการปฏิบัติการป้องกันประเทศในภาวะไม่ปกติให้ได้อย่างเพียงพอและทันเวลา

๒. การกำหนดหน่วยรับผิดชอบ

เป็นหน่วยประสานงานหลักในการเตรียมพร้อมทรัพยากรด้านต่างๆ มีดังนี้

๒.๑ กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านกำลังคน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญพิเศษในสาขาวิชาชีพต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการทางทหารทั้งภาครัฐ และเอกชน

๒.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านอาหาร ประกอบด้วยแหล่งผลิตอาหารและโรงงานผลิตอาหาร ทั้งอาหารสดที่ต้องนำไปปรุงเอง อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารสำเร็จรูป อาหารสำหรับผู้ป่วย และอาหารสัตว์

๒.๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านน้ำ ประกอบด้วยแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ทั้งน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน โรงผลิตน้ำประปา โรงผลิตน้ำดื่ม

๒.๔ กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านการคมนาคมประกอบด้วย ยานพาหนะและผู้ควบคุม (รถยนต์โดยสาร รถยนต์บรรทุก รถไฟ เรือ และอากาศยาน) เส้นทางและการอำนวยความสะดวก (ถนน ราง และสะพาน) ตลอดจนเครื่องจักร เครื่องกล เครื่องมือ อุปกรณ์ด้านงานทางสถานีขนส่ง สถานีรถไฟ โป๊ะ ท่าเทียบเรือ อนุทวีปเรือ สถานีซ่อมบำรุง สนามบิน/ท่าอากาศยาน และอาคารที่พักผู้โดยสาร

๒.๕ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบสารสนเทศ ดังนี้ ระบบโทรศัพท์ประจำที่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ สถานีวิทยุคมนาคม สถานีเรดาร์ เครื่องวิทยุคมนาคม คลื่นความถี่วิทยุ สถานีดาวเทียมภาคพื้นดิน รดสื่อสารดาวเทียม ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และระบบสื่อสารโทรคมนาคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบด้วย บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข สถานพยาบาลภาครัฐและเอกชน องค์การการกุศลและมูลนิธิ โลหิตสำรอง คลังยาและเวชภัณฑ์ โรงงานผลิตยา เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์

๒.๗ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านอุตสาหกรรมและปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย โรงงานผลิตอาวุธ กระสุน วัตถุระเบิด และยุทธภัณฑ์

๒.๘ กระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน ประกอบด้วย น้ำมันเชื้อเพลิง ไฟฟ้า ถ่านหิน สถานที่ผลิตและเก็บเชื้อเพลิง อุปกรณ์และระบบขนส่งเชื้อเพลิง สถานที่ผลิตและระบบส่งกระแสไฟฟ้า พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกและระบบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเชื้อเพลิงและพลังงานสังเคราะห์

๒.๙ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีโทรทัศน์ เคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียม หนังสือพิมพ์ สำนักข่าว โรงพิมพ์ สำนักพิมพ์ แหล่งผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ (อินเทอร์เน็ต)

๒.๑๐ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยประสานงานหลักด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆ ประกอบด้วย วัด ศาสนสถานและอื่นๆ โรงแรม/ที่พัก สถานศึกษา สนามกีฬา สถานที่กักกันเครื่องมืออำนวยความสะดวก คลังสินค้า ห้องสรรพสินค้า/ร้านค้า และสถานที่ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องอื่นๆ

๓. การเสนอความต้องการทรัพยากร

๓.๑ หน่วยทหารในระดับพื้นที่/ระดับภูมิภาค รวบรวมความต้องการทรัพยากรด้านต่างๆ เสนอไปยังหน่วยเหนือ จนถึงศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ (กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ)

๓.๒ หน่วยทหารในพื้นที่/ระดับภูมิภาค สามารถเสนอความต้องการทรัพยากรเพื่อการระดมสรรพกำลังเป็นกรณีเร่งด่วน ตามสถานการณ์ความจำเป็นและกฎหมายที่กำหนดไปยังหน่วยเตรียมพร้อมด้านต่างๆ ระดับพื้นที่/ระดับจังหวัด/ระดับกลุ่มจังหวัด และรายงานให้หน่วยเหนือจนถึงกรมการสรรพกำลังกลาโหม (หน่วยประสานงานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ระดมสรรพกำลัง) ทราบ

๓.๓ ฝ่ายกำลังพล/ส่งกำลังบำรุงของศูนย์ปฏิบัติการแต่ละเหล่าทัพ จะพิจารณากลับรองความต้องการทรัพยากรว่า สิ่งใดสามารถจะดำเนินการในระบบกำลังพล/ส่งกำลังบำรุงตามสายงานภายในเหล่าทัพของตนเองก็จะดำเนินการเอง ถ้าเป็นความต้องการทรัพยากรเพื่อระดมสรรพกำลังแต่ละเหล่าทัพก็จะเสนอความต้องการดังกล่าวมายังฝ่ายกำลังพล/ส่งกำลังบำรุง ศูนย์บัญชาการทางทหาร

๓.๔ หน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหมอื่นๆ จะพิจารณากลับรองความต้องการทรัพยากรด้านต่างๆ ที่จะสามารถดำเนินการในระบบกำลังพล/ส่งกำลังบำรุงภายในหน่วยของตนเอง ถ้าเป็นความต้องการทรัพยากรเพื่อการระดมสรรพกำลัง จะเสนอความต้องการดังกล่าวมายังกรมการสรรพกำลังกลาโหม (หน่วยประสานงานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ระดมสรรพกำลัง)

๓.๕ ฝ่ายกำลังพล/ส่งกำลังบำรุง ศูนย์บัญชาการทางทหาร เมื่อได้รับความต้องการทรัพยากรเพื่อการระดมสรรพกำลังแล้ว ก็จะมาพิจารณากลับรองความต้องการต่างๆ อีกครั้งหนึ่งว่าสามารถดำเนินการในสายงานปกติที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่ แล้วจะแยกความต้องการดังกล่าวส่งไปยังกรมการสรรพกำลังกลาโหม (หน่วยประสานงานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ระดมสรรพกำลัง) เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๖ กรมการสรรพกำลังกลาโหม (หน่วยประสานงานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ระดมสรรพกำลัง) เมื่อได้รับความต้องการทรัพยากรเพื่อการระดมสรรพกำลังจากศูนย์บัญชาการทางทหารและหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหมอื่นๆ แล้ว จะนำมาพิจารณาแยกประเภทและความรับผิดชอบ จากนั้นจะแยกส่งความต้องการทรัพยากรดังกล่าวไปยังหน่วยประสานงานหลักในการเตรียมพร้อมทรัพยากรด้านต่างๆ

๔. แนวความคิดในการปฏิบัติ

การดำเนินการระดมสรรพกำลังตามวงรอบ ๓ ชั้นตอน ประกอบด้วย

๔.๑ การเตรียมการ

การปฏิบัติในภาวะปกติ กระทรวงกลาโหมจะจัดกำลังตามยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาณาเขตทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ในขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน และภาคประชาชนจะเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามที่เกิดจากการสู้รบ และสงครามตามเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานโดยกระทรวงที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานงานหลักในการเตรียมพร้อมด้านต่างๆ จะวางแผนและดำเนินการจัดทำ/พัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรดำเนินการฝึก ฝึกซ้อม และทดสอบการปฏิบัติตามแผน แล้วนำผลที่ได้มาทบทวนปรับปรุงแผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานงานการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน และภาคประชาชนต่างๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมตั้งแต่ภาวะปกติ และสามารถเผชิญกับภัยคุกคามจากการสู้รบหรือการสงครามที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

๔.๒ การระดมทรัพยากร

๔.๒.๑ เป็นการปฏิบัติเมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภัยคุกคามจากการสู้รบมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น (ความรุนแรงระดับ ๑) การปฏิบัติในขั้นนี้เป็นการปฏิบัติของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการปฏิบัติทางทหารตามแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยหน่วยประสานการเตรียมพร้อมในระดับพื้นที่จะเป็นหน่วยประสานงานหลักในการระดมทรัพยากรและสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้กับฝ่ายทหาร โดยทุกภาคส่วนจะต้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารอย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์การสู้รบหรือการสงครามจะยุติลง โดยฝ่ายทหารจะรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และกำกับดูแลการปฏิบัติการทางทหาร ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภัยคุกคามจากการสู้รบ

๔.๒.๒ เมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภัยคุกคามจากการสู้รบเกิดขึ้น (ความรุนแรงระดับ ๒) กำลังที่กระทรวงกลาโหมได้จัดไว้ตามยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ จะเข้าดำเนินการตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผน ฝ่ายทหารจะมีการร้องขอการสนับสนุนทรัพยากรจากฝ่ายพลเรือนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร ตามความจำเป็นและเพียงพอในการแก้ไขปัญหาให้ยุติลงโดยเร็ว ซึ่งหน่วยประสานการเตรียมพร้อมในระดับจังหวัดจะเป็นหน่วยประสานงานหลักในการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารตามที่ได้รับร้องขอ และหากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีระดับความรุนแรงมากขึ้น (ความรุนแรงระดับ ๓) หน่วยประสานการเตรียมพร้อมในระดับกลุ่มจังหวัด จะเป็นหน่วยประสานงานหลักในการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๓ เมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภัยคุกคามจากการสู้รบ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวเป็นการสู้รบขนาดใหญ่หรือสงคราม (ความรุนแรงระดับ ๔) กระทรวงกลาโหมจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล ในการประกาศวันเริ่มระดมสรรพกำลัง (วัน ร.) เพื่อดำเนินการระดมสรรพกำลังทั่วประเทศ กระทรวงที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานงานหลักในการเตรียมพร้อมด้านต่างๆ จะเป็นหน่วยประสานงานหลักในการเตรียมพร้อมด้านต่างๆ จะเป็นหน่วยประสานงานหลักในการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารตามแผนป้องกันประเทศที่กำหนดไว้ให้ได้ ตั้งแต่วันเริ่มระดมสรรพกำลัง (วัน ร.)

๔.๓ การเลิกระดมทรัพยากร

การปฏิบัติหลังจากสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือภัยคุกคามจากการสู้รบได้ยุติลง ฝ่ายทหารจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการของฝ่ายพลเรือน ในการบูรณะฟื้นฟู และการช่วยเหลือประชาชนร่วมกับกระทรวงมหาดไทย มีการส่งมอบทรัพยากรต่างๆ ที่ฝ่ายทหารได้รับการสนับสนุนคืนให้กับฝ่ายพลเรือน รวมทั้งพิจารณาและดำเนินการวิธีในการชดเชยค่าเสียหายต่างๆ ร่วมกับหน่วยที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยฝ่ายทหารยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟูสภาพหน่วยทหารให้มีความพร้อมรบโดยเร็วต่อไป

การควบคุมเรือประมง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การควบคุมเรือประมงตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒ เป็นเพียงการควบคุมเรือประมงเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการทำประมง โดยเรือที่จะทำการประมง กฎหมายกำหนดให้เรือกลทุกขนาด และเรือที่มีใช้เรือกลขนาดตั้งแต่ ๖ ตันกรอสส์ขึ้นไป ต้องจดทะเบียนเรือไทย โดยยื่นขอจดทะเบียนฯ ได้ที่กรมเจ้าท่า หรือสำนักงานเจ้าท่าเขตที่เจ้าของเรือมีภูมิลำเนา และจัดระเบียบการทำประมงทะเลของไทย ควบคุมเรือประมงไทย ให้มีการดำเนินการทั้งด้านมาตรการการปฏิบัติและกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เพื่อรักษาหรือฟื้นฟูระดับทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถก่อให้เกิดผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งควบคุมการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ ซึ่งมาตรการต่างๆ และกฎหมายที่ตราขึ้น อาจจะมีเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับความมั่นคงอยู่บ้าง แม้ไม่ได้เป็นการเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรโดยตรง แต่ก็สามารถนำผลที่ได้จากการควบคุมเรือประมงเพื่อป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ไปใช้เพื่อความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้

ความต้องการในการควบคุมเรือประมงเพื่อความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร มีปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

๑. เรือประมง จำนวนเรือ ขนาด ภูมิลำเนาที่อยู่ของเรือและเจ้าของเรือ ข้อมูลในการจดทะเบียนเรือประมงของกรมเจ้าท่า สามารถนำข้อมูลมาใช้เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้

๒. การรายงานการเข้าออก และระบบติดตามเรือ (VMS) เป็นปัจจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการติดตามความเคลื่อนไหวของเรือประมง เพื่อประโยชน์ต่อการระดมสรรพกำลังได้อย่างรวดเร็วเหมาะสมกับสถานการณ์ และพื้นที่ปฏิบัติการ

๓. ข้อมูลคุณลักษณะของเรือ เช่น รูปร่างลักษณะ ขนาด ระวางบรรทุก เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ต่างๆ ภายในเรือ เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวางแผนการใช้เรือในภารกิจต่างๆ ซึ่งยังไม่ปรากฏข้อมูลในส่วนนี้ จึงจะต้องมีการสำรวจและเก็บข้อมูล

๔. ข้อมูลนายเรือ(ไต่ก๋ง) ลูกเรือ และช่างเครื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียกเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลัง

๕. การวางแผนการใช้เรือประมงในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่หน่วยที่รับผิดชอบจะต้องมีการพิจารณาจัดทำแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ ทำความเข้าใจและฝึกอบรมเรือประมงให้เข้าใจถึงแนวทางในการปฏิบัติ หรืออาจจะต้องมีการฝึกซ้อมเป็นครั้งคราว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติ

การควบคุมเรือประมง และการจัดเตรียมแผนการระดมสรรพกำลัง เพื่อความมั่นคงในการป้องกันประเทศอาจถูกมองข้ามมาเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและภูมิภาค ที่เปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ซึ่งประเทศต่างๆ จะให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิถีทางการทูต เพื่อรักษาระบบเศรษฐกิจของชาติไว้ แต่อย่างไรก็ตามการจัดเตรียมและวางแผนการระดมสรรพกำลังก็ยังมีความจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความขัดแย้งที่ไม่อาจแก้ปัญหาด้วยวิถีทางการทูตอาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ การแข่งขันในการสะสมกำลังอาวุธของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคยังคงมีอยู่เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับในกรณีที่ไม่ว่าจะแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและวิถีทางการทูตได้ จำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารก็จะมีกำลังที่สามารถปฏิบัติการได้ทันที แต่ประเทศต่างๆ ก็ไม่สามารถจะสะสมอาวุธที่ทันสมัยและมีคุณภาพไว้เป็นจำนวนมากได้ เนื่องด้วยอาวุธเหล่านั้นมีราคาแพง การทุ่มงบประมาณเพื่อการเตรียมและสะสมอาวุธต้องใช้งบประมาณสูง และยังทำให้ประเทศสูญเสียโอกาสในการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาความเป็นอยู่ ปากท้องของประชาชน

ปัญหาข้อขัดข้องหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น

จากสถานการณ์โลกและสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ความจำกัดของงบประมาณในการเตรียมกำลังในการป้องกันประเทศ รวมทั้งแผนการระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลังในการป้องกันประเทศ และเรือประมงซึ่งเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่สามารถเสริมความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้ จะพบปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ดังนี้

๑. ความจำกัดของงบประมาณ ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้กองทัพได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในการป้องกันราชอาณาจักรในแต่ละปีจำนวนจำกัด ประกอบกับอาวุธที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ประเทศไทยไม่สามารถผลิตได้เอง ต้องจัดซื้อจัดหาจากต่างประเทศด้วยราคาแพงใช้งบประมาณสูง การจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อใช้ในการป้องกันประเทศจึงต้องพิจารณาจัดเตรียมและจัดหาเท่าที่งบประมาณจะเอื้ออำนวย และสอดคล้องเหมาะสมกับแผนป้องกันประเทศและสถานการณ์ กองทัพจึงไม่สามารถจะจัดหาหรือจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์ให้เต็มอัตราตามความต้องการได้ในคราวเดียว ประกอบกับอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ มีอายุการใช้งานและจะเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา ดังนั้นการจัดเตรียมและจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ จึงต้องพิจารณาวางแผนการจัดหาตามวงรอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับอายุการใช้งานด้วย

๒. แผนการระดมสรรพกำลังมีขั้นตอนการดำเนินการค่อนข้างมาก ความต้องการเรือโดยเฉพาะเรือประมงตามแผนการระดมสรรพกำลังนั้น ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอและไม่ตอบสนองต่อความต้องการและจำนวนเรือเพื่อนำมาใช้ในภารกิจ ซึ่งหน่วยรองของกองทัพจะเป็นหน่วยที่จัดทำแผนและเสนอความต้องการในการระดมสรรพกำลังเสนอขึ้นไปจนถึงหน่วยประสาน งานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ระดมสรรพกำลัง (กรมการสรรพกำลังกลาโหม) ซึ่งความต้องการทรัพยากรจากการระดมสรรพกำลังยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจน เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในห้วงเวลาต่างๆ เมื่อยังไม่ปรากฏภาพสถานการณ์ที่ชัดเจน การเตรียมการในการระดมสรรพกำลังให้สอดคล้องกับสถานการณ์จึงทำได้ยาก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการระดมทรัพยากรมาแล้ว แต่กลับไม่ตรงตามความต้องการของกองกำลังในพื้นที่ปฏิบัติการ ความเข้าใจในสถานการณ์ในห้วงเวลานั้นๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การ

เตรียมการระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ได้ทรัพยากรที่ตรงตามความต้องการของฝ่ายทหาร กองทัพ โดยเฉพาะหน่วยทหารในพื้นที่ปฏิบัติการที่ต้องการการสนับสนุน

๓. ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการแตกต่างไปจากไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) ซึ่งแต่เดิม ทสปช. มีต้นกำเนิดมาจากการรวมตัวของราษฎรเพื่อป้องกันตนเองจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยร้องขอการฝึกอบรมจากทหารเพื่อให้มีความสามารถในการรบและการต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายได้เช่นทหาร แต่ ทสปช.ในทะเล มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อสร้างความร่วมมือจากพลังมวลชนในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเพื่อดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาให้ชาวประมงและผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการประมง มีทัศนคติที่ดีและให้ความร่วมมือกับทางราชการและกองทัพเรือในการป้องกันการกระทำผิดในทะเล การป้องกันและปราบปรามโจรสลัด การฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล ไม่ได้ดำเนินการเพื่อให้ ทสปช.ในทะเล มีขีดความสามารถในการรบได้เช่น ทสปช. ประกอบกับสภาวะแวดล้อมโลกและภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไป ความสำคัญของปัญหาปากท้องของประชาชนเป็นเรื่องที่ชาวประมงให้ความสำคัญมากกว่า ทสปช.ในทะเล จึงเป็นเพียงการดำเนินการเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยาเท่านั้น ไม่มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเองได้ดังวัตถุประสงค์ของ ทสปช. ที่ได้ถือกำเนิดขึ้นมา

๔. ปัญหาแรงงานต่างด้าวในเรือประมงไทย ด้วยในสภาวะปัจจุบันประเทศไทยเริ่มประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน แรงงานไทยมักเลือกงานปฏิเสธการใช้แรงงานหนัก รักความสบาย และต้องการค่าแรงสูงๆ ดังนั้นแรงงานไทยในภาคประมงจึงลดน้อยลง แรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ แรงงานชาวเมียนมา และกัมพูชา ได้เข้ามาแทนที่แรงงานไทยในภาคการประมง ทั้งในเรือประมง ท่าเรือ และโรงงานผลิตที่ต่อเนื่องจากการประมง เมื่อแรงงานในภาคการประมงโดยเฉพาะเรือประมงไทยถูกแทนที่ด้วยแรงงานต่างชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการระดมสรรพกำลังจากภาคการประมงย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งในด้านการข่าว ด้านยุทธการและการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นปัญหาแรงงานต่างด้าวในภาคการประมงโดยเฉพาะแรงงานในเรือประมงไทยจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจมองข้ามหรือละทิ้งได้

สรุป

สภาวะแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ประเทศไทยกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคซึ่งเคยแตกต่างกันทางอุดมการณ์ระบอบการปกครองที่ปรับตัวดีขึ้น ซึ่งประเทศต่างๆ ในแถบอาเซียนหันหน้าเข้าหากันร่วมมือกันในเรื่องต่างๆ ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความขัดแย้งและความหวาดระแวงในอดีตลดน้อยลง แนวโน้มความขัดแย้งที่จะนำไปสู่การใช้กำลังทหารขนาดใหญ่อยู่ในระดับต่ำแต่ก็มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งจากการขัดกันของผลประโยชน์ ปัญหาชายแดน อาณาเขตทางทะเลและพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล แรงงานต่างด้าว การค้าอาวุธสงคราม และการค้ายาเสพติด อันอาจนำไปสู่การใช้กำลังทหารเผชิญหน้ากันได้ ดังนั้นการเตรียมกำลังทหารเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และเพื่อการป้องกันประเทศ ยังคงมีความจำเป็นอยู่ การใช้กำลังทหารเพียงลำพังเพื่อแก้ไขสถานการณ์ ความขัดแย้งอาจไม่เพียงพอเนื่องจากการจัดเตรียมกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และไม่สามารถจัดเตรียมกำลังไว้ให้สมบูรณ์ตามแผนในคราวเดียว กำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ ดังนั้นการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังจากภาคส่วนอื่นๆ ทั้งภาคพลเรือน เอกชน หรือภาคประชาชน จึงมีความจำเป็นสำหรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารจนกว่าสถานการณ์ความขัดแย้งจะยุติลง

เรือประมง เป็นทรัพยากรของชาติที่กองทัพสามารถเรียกระดมสรรพกำลังมาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้ ซึ่งเรือประมงที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมากในภาคการประมง กระจายอยู่ในท้องทะเลไทยทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมถึงในน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน นับเป็นจุดแข็งของประเทศ เรือประมงสามารถที่กองทัพจะสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการและสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการหาข่าว การติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงกันข้าม การปฏิบัติการรบ และการสนับสนุนอื่นๆ เช่น การวางทุ่นระเบิด การค้นหาและปราบเรือดำน้ำ การแทรกซึมก่อวินาศกรรม หรือการปฏิบัติการแบบกองโจร เป็นต้น ซึ่งสามารถนำเรือประมงมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้ตั้งแต่ยามปกติ ไปจนถึงการปฏิบัติการสนับสนุนในสถานการณ์ความรุนแรงในระดับต่างๆ แต่การวางแผนในการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศยังไม่เหมาะสมกับการนำเรือประมงมาใช้ให้สอดคล้องกับความสามารถในการใช้เรือประมงในการปฏิบัติการทางทหาร และไม่ได้มีการเตรียมการใช้กำลังเรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศไว้ล่วงหน้า แม้แต่การฝึกอบรมชาวประมงและผู้เกี่ยวข้องกับการทำประมงในรูปแบบของ ทสพช.ในทะเล ก็เป็นเพียงการรวมกลุ่มมวลชนเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยา ปลุกจิตสำนึกให้ชาวประมงให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฝึกเพื่อเตรียมกำลังเรือประมงสำหรับเสริมความมั่นคงในการป้องกันประเทศอันเป็นขีดความสามารถของเรือประมงที่สามารถนำมาใช้เพื่อความมั่นคงได้

แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ที่เข้ามาทดแทนแรงงานไทยในเรือประมงที่ขาดแคลน ซึ่งนับวันแรงงานต่างด้าวในเรือประมงจะมีมากขึ้น ปัญหาแรงงานต่างด้าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาเมื่อต้องการระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้ในทางทหาร ซึ่งแรงงานต่างด้าวจะมีผลต่อความมั่นคงทั้งในการรักษาความลับของทางราชการ และการปฏิบัติการต่างๆ ดังนั้นจึงต้องมีการพิจารณาวางแผนและกำหนดนโยบายอย่างเหมาะสม เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้งานเรือประมงเพื่อความมั่นคงของชาติในการป้องกันประเทศ

บทที่ ๔

การกำหนดนโยบายการใช้เรือประมง ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ

ในบทนี้จะได้วิเคราะห์ถึงการดำเนินการ นโยบาย และการระดมสรรพกำลัง การฝึกกำลังที่ได้ดำเนินการอยู่ให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบ เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ

วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ

เรือประมงซึ่งเป็นทรัพยากรที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งจะเรียกหรือระดมใช้ในการสนับสนุนหรือเสริมความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้ แต่แผนการระดมสรรพกำลัง และการฝึกกำลัง รวมทั้งความพร้อมของเรือประมงในทางยุทธวิธีการรบ และปัญหาแรงงานในเรือประมงอาจจะเป็นอุปสรรคหรือมีผลต่อการปฏิบัติและการดำเนินกลยุทธ์และยุทธวิธีตามแผนอยู่บ้าง ซึ่งอาจจะกระทบต่อความสำเร็จของภารกิจต่างๆ ได้

๑. แผนการระดมสรรพกำลังมีขั้นตอนการดำเนินการค่อนข้างมาก และยังไม่มีความชัดเจนในการใช้เรือประมงที่ชัดเจน

เรือประมงไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ทั่วประเทศและชายฝั่ง เรือประมงนับเป็นทรัพยากรสำคัญที่สามารถเสริมความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรได้อย่างดี แต่การระดมทรัพยากรเรือประมงตามแผนระดมสรรพกำลังซึ่งเป็นการระดมทรัพยากรโดยแยกเป็นทรัพยากรแต่ละประเภท มีกระทรวงต่างๆ เป็นหน่วยประสานงานหลักตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓ หน่วยกำลังระดับรองของกองทัพจะจัดทำแผนเสนอความต้องการทรัพยากร รวมถึงเรือประมงที่ต้องการใช้งาน เพื่อใช้ในกิจการต่างๆ เสนอไปยังศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพจนถึงหน่วยประสานงานระดมสรรพกำลัง/ศูนย์ประสานงานระดมสรรพกำลัง ซึ่งความต้องการเรือประมงนี้จะไปตามสถานการณ์ แม้ว่าหน่วยกำลังทหารจะสามารถร้องขอการสนับสนุนทรัพยากรไปยังหน่วยประสานงานระดมสรรพกำลังในระดับจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัดได้ก็ตาม แต่การร้องขอกำลังเพื่อสนับสนุนในภารกิจต่างๆ ก็ยังเป็นไปตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปในแต่ละชั้น โดยมักจะเป็นการร้องขอสนับสนุนเพื่อการส่งกำลังบำรุง หรือสนับสนุนในภารกิจด้านยุทธวิธีบ้างซึ่งไม่ใช่การปฏิบัติตามยุทธวิธีโดยตรง อีกทั้งเรือประมงที่ระดมสรรพกำลังมาตามสถานการณ์นั้นๆ ก็ไม่เคยได้รับการฝึกทางยุทธวิธีมาก่อน จึงทำให้ผู้ควบคุมเรือประมงหรือไต่ก่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในแผนปฏิบัติการและยุทธวิธีตามภารกิจที่ถูกเกณฑ์ หรือเรียกระดมสรรพกำลังมา เมื่อผู้ควบคุมเรือประมงหรือไต่ก่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติและยุทธวิธีเพียงพอ จึงอาจจะมีผลกระทบต่อความสำเร็จของภารกิจได้

๒. ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล) กับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และงบประมาณที่จำกัดในการดำเนินการฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล

ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสปช.ในทะเล เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการฝึกกำลังในการป้องกันประเทศ ซึ่งเกิดจาก ทสปช.อันเป็นการรวมตัวของประชาชนเพื่อป้องกันตนเอง ขับไล่กลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แล้วพัฒนาขึ้นมาเป็นการฝึกกำลังของทหารกับกำลังประชาชน เพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองและหมู่บ้าน ทสปช.ในทะเล ก็เช่นเดียวกัน เป็นการฝึกกำลังระหว่าง กองทัพกับกองเรือประมงหรือชาวประมงเพื่อปกป้องคุ้มครองทะเลไทย รูปแบบของการฝึกกำลังของ ทสปช.ในทะเล นั้นแตกต่างจากการระดมสรรพกำลังตามแผนฝึกกำลังและทรัพยากรในการป้องกันประเทศซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังโดยแยกแต่ละประเภทของทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในกองทัพหรือกองกำลังทหาร แต่การฝึกกำลังของ ทสปช.ในทะเล นั้น เป็นการระดมสรรพกำลัง โดยเป็นการจัดตั้งกองกำลังขึ้นมาอีกกองกำลังหนึ่งต่างหาก โดยมีกองทัพเรือเป็นหน่วยรับผิดชอบในการฝึกอบรม กำลัง ทสปช.ในทะเล จึงสามารถนำมาใช้ในภารกิจทางทหารได้เสมือนเป็นอีกหน่วยทหารหน่วยหนึ่ง และ ทสปช.ในทะเล ยังอาจถูกเรียกระดมสรรพกำลังมาใช้ในกองทัพหรือกองเรือได้ เช่นเดียวกับการระดมสรรพกำลังตามแผนการฝึกกำลังและทรัพยากรในการป้องกันประเทศด้วย ทสปช.ในทะเล ไม่ใช่กำลังทหารเป็นเพียงชาวประมงที่อาสาเข้ามารวมกลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมจาก กองทัพเรือ ซึ่งกองทัพเรือสามารถให้การฝึกอบรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นกองกำลังเรือประมงที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ตามยุทธวิธีได้ และสามารถติดอาวุธให้กับ ทสปช.ในทะเล เพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจเสมือนเป็นอีกหนึ่งกองเรือได้เมื่อถึงคราวจำเป็นเพื่อปกป้องคุ้มครองอาณาเขตทางทะเลและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล แต่การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ ทสปช.ในทะเล เพื่อให้มีความพร้อมในการปกป้องคุ้มครองอาณาเขตและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จะต้องใช้งบประมาณในการฝึกอบรมจำนวนมาก ประกอบกับการดำเนินการจะกระทำได้ยาก เนื่องจากการฝึกอบรมแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาซึ่งอาจจะทำให้ชาวประมงต้องสูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพของตน ประกอบกับสภาวะแวดล้อมของโลกและภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไป ความแตกต่างทางอุดมการณ์ ความคิดในการปกครองลดน้อยลง ชาวประมงให้ความสนใจในเรื่องการทำมาหากิน และปัญหาปากท้องมากกว่าความแตกต่างทางอุดมการณ์ความคิดเช่นเมื่อก่อน ดังนั้นชาวประมงจึงให้ความสำคัญกับ ทสปช.ในทะเล น้อยลง การฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล ในแต่ละปีจึงต้องมีการวางแผนงานอย่างเหมาะสมและสอดคล้องสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง

๓. ปัญหาแรงงานต่างด้าวในเรือประมงไทยทำให้เป็นอุปสรรคต่อการใช้เรือประมง สนับสนุนในการป้องกันราชอาณาจักร โดยเฉพาะในกรณีที่ประเทศเพื่อนบ้านเป็นคู่ความขัดแย้ง

แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทดแทนแรงงานไทยซึ่งขาดแคลน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงในเรือประมงไทย ซึ่งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้นเป็นที่ทราบดีว่า เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งยังคงมีความอ่อนไหวต่อกัน โดยเฉพาะความอ่อนไหวในเรื่องประวัติศาสตร์และศักดิ์ศรีของเชื้อชาติและประเทศ แม้แรงงานต่างด้าวจะเข้ามาเพื่อช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลน แต่แรงงานต่างด้าวก็มีผลกระทบกับความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะความมั่นคงของชาติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศโดยตรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นกรณีคู่ขัดแย้งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน

ผลกระทบจากการที่เรือประมงไทยใช้แรงงานต่างด้าวในเรือมากขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการนำเรือประมงพร้อมแรงงานมาใช้ในด้านความมั่นคง และการป้องกันราชอาณาจักร การเรียกระดมสรรพกำลังเรือประมง การมอบกิจหรือขอรับการสนับสนุนจากเรือประมงในภารกิจป้องกันประเทศ อาจไม่สามารถปกปิดความลับของทางราชการได้ ข่าวสารต่างๆ ความเคลื่อนไหวของฝ่ายเราอาจถูกส่งข่าวไปยังฝ่ายตรงกันข้าม การระดมเรือประมงมาใช้งานและการรวมตัวของเรือประมงในการปกป้องน่านน้ำไทยจึงอาจมีแรงงานต่างด้าวเป็นอุปสรรค ไม่สามารถใช้งานเรือประมงไทยได้เช่นเดียวกับเรือประมงที่มีลูกเรือเป็นแรงงานไทยโดยตรง ดังนั้นแรงงานต่างด้าวในเรือประมงไทยจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาหาวิธีการที่เหมาะสมในการควบคุมและป้องกันมิให้มีผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจการและการสนับสนุนต่างๆ เพื่อการป้องกันประเทศ

แนวทางในการกำหนดนโยบาย

แนวทางในการกำหนดนโยบายในการใช้เรือประมงเสริมกำลังในการป้องกันราชอาณาจักร เมื่อพิจารณาจากปัญหาและผลกระทบดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้ข้อพิจารณาถึงแนวทางในการกำหนดนโยบายในการใช้เรือประมงดังนี้

๑. การกำหนดนโยบายจากแนวคิดในการใช้เรือประมง ซึ่งมีแนวคิดในการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรได้ ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ

๑.๑ การใช้เรือประมงเป็นเพียงพาหนะสนับสนุนการปฏิบัติการของกำลังทหารหรือกองทัพอากาศหรือกองเรือ การใช้เรือประมงโดยเรียกระดมสรรพกำลังและใช้ตามภารกิจของหน่วยทหารที่ได้รับมอบหมาย เรือประมงเป็นเพียงทรัพยากรที่ระดมเข้ามาทดแทนทรัพยากรที่ไม่เพียงพอของหน่วยทหารที่ได้รับภารกิจนั้นๆ

๑.๒ ใช้เรือประมงเสมือนเป็นกองกำลังทหารหรือกองเรืออีกกองกำลังหรือกองเรือหนึ่ง วิธีนี้เป็นการใช้เรือประมงโดยมอบหมายภารกิจให้เรือประมงปฏิบัติ ซึ่งอาจจะต้องมีการฝึกอบรมเรือประมงทางยุทธวิธีเพื่อเตรียมการมาก่อน แล้วจึงมอบหมายภารกิจให้ปฏิบัติโดยอิสระ หรือปฏิบัติการทางยุทธวิธีร่วมกับฝ่ายทหาร

๒. การกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร จะต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของแรงงานในเรือประมงไทย การระดมสรรพกำลังหรือเกณฑ์เรือประมงมาใช้ในการป้องกันประเทศจะต้องคำนึงถึงแรงงานต่างด้าว ซึ่งจะต้องมีมาตรการการควบคุมที่เหมาะสมรัดกุม

แนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและกระบวนการควบคุม

การควบคุมเรือประมงดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒ เป็นการควบคุมเรือประมงไทย โดยมุ่งหวังในเรื่องของการป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย และควบคุมไม่ให้เรือประมงทำการประมงที่ผิดกฎหมายเป็นประการสำคัญ จึงต้องมีมาตรการในการควบคุมเรือประมงทุกลำที่ทำการประมง โดยทำการควบคุมตั้งแต่เริ่มต้นคือการจดทะเบียนเรือ และควบคุมการทำการประมงโดยกำหนดให้เรือประมงจะต้องรายงานการเข้าออกท่าเรือ รวมถึงการควบคุมการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมายด้วย แต่สำหรับการควบคุมเรือประมงเพื่อใช้เป็นกำลังเสริมในการป้องกันราชอาณาจักรนั้น กองทัพไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้เรือประมงไทยทั้งหมด เรือประมงที่มีอยู่ในท้องทะเลไทยอาจเรียกกระดมมาใช้เพียงแค่จำนวนหนึ่งที่เหมาะสมและเพียงพอต่อภารกิจเท่านั้น ซึ่งมาตรการในการควบคุมเรือประมงที่กระทำอยู่ในปัจจุบันนั้นจะยังคงใช้ในการควบคุมเรือประมงต่อไปตามปกติ โดยฐานข้อมูลที่ได้จากมาตรการการควบคุมเรือประมงนี้ สามารถนำมาใช้ในการควบคุมเรือประมงเพื่อเตรียมกำลังในการเสริมความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรได้

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า กองทัพไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้เรือประมงทั้งหมด ในแต่ละภารกิจจะใช้เรือประมงในจำนวนที่แตกต่างกัน บางภารกิจอาจจะใช้เรือประมงจำนวนมาก แต่บางภารกิจจะใช้เรือประมงเพียงไม่กี่ลำเท่านั้น การควบคุมเรือประมงไทยทั้งหมดจึงไม่มีความจำเป็น ซึ่งจะทำให้กองทัพสิ้นเปลืองงบประมาณและทรัพยากรไปกับการควบคุมเรือประมงมากเกินไป ดังนั้นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมเรือประมงเพื่อเตรียมกำลังสำหรับเสริมความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรนั้น คือ หน่วยกำลังในแต่ละพื้นที่จะต้องจัดทำแผนรองรับสถานการณ์ในแต่ละระดับ ซึ่งในแผนนั้นๆ ควรจะต้องระบุถึงความต้องการทรัพยากรเรือประมงจำนวนเท่าที่ความต้องการที่เหมาะสมเพียงพอต่อสถานการณ์นั้นๆ เมื่อได้จำนวนเรือประมงที่เหมาะสมแล้วให้ใช้จำนวนเรือประมงที่ต้องการจำนวนสูงสุดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยเป็นจำนวนเรือประมงที่กองทัพจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อเตรียมเรือประมงไว้สำหรับเป็นกำลังเสริมความมั่นคงต่อไป

มาตรการในการเตรียมเรือประมงเพื่อความมั่นคงนั้น หน่วยกำลังทหารในแต่ละพื้นที่ อันได้แก่ ท้าเรือภาคต่างๆ ทั้ง ๓ ท้าเรือภาค จะต้องสำรวจและจัดทำบัญชีความพร้อมเรือประมงพร้อมกับบันทึกและระบุชื่อเรือพร้อมทั้งลักษณะเรือและระวางบรรทุก รวมทั้งชื่อเจ้าของเรือและภูมิลำเนาทั้งของเจ้าของเรือและเรือ ชื่อไต๋ก๋งพร้อมลูกเรือและท่าเรือที่เรือประมงจอดเรือเป็นประจำ บันทึกไว้เป็นบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ มาตรการนี้มีความจำเป็นเพื่อความมั่นคงราชอาณาจักรและถือว่าเป็นความลับของทางราชการที่พึงรักษาความลับอย่างเคร่งครัด ดังนั้นการจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้หน่วยทหารในแต่ละพื้นที่ควรสำรวจและทำความเข้าใจกับเจ้าของเรือ ขอความร่วมมือ เพื่อผลในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์และความปลอดภัยของราชอาณาจักรอันเป็นผืนแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนของตน ในยามที่มีศึกสงครามหรือความจำเป็นในการปกป้องคุ้มครองผืนแผ่นดินไทยและอาณาเขตทางทะเล เรือประมงไทยคือกำลังสำคัญที่สามารถจะช่วยกำลังทหารในการปกป้องคุ้มครองอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและชายฝั่งได้

ในการจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้นั้น มีแตกต่างจากความต้องการทรัพยากรเรือประมงตามแผนฉีกกำลังและทรัพยากรในการป้องกันประเทศ ของกรมการสรรพกำลังกลาโหม ซึ่งตามแผนฉีกกำลังและทรัพยากรในการป้องกันประเทศหน่วยกำลังจะเสนอความต้องการเรือประมง โดยจะยังไม่มีการระบุว่าเป็นลำใดไว้ตั้งแต่ต้น ดังนั้นการเกณฑ์เรือประมงตามสถานการณ์ อาจจะไม่ทันท่วงที และอาจสร้างความสับสนให้กับชาวประมงและเจ้าของเรือได้ ซึ่งมาตรการควบคุมเรือประมงตามแนวความคิดในเอกสารวิจัยนี้ จะมีการบันทึกว่าเป็นเรือลำใดเป็นของใครภูมิลำเนาอยู่แห่งใดไว้ตั้งแต่ต้น จัดเป็นเรือประมงที่มีความพร้อมในการใช้งานในแต่ละระดับสถานการณ์ ซึ่งเจ้าของเรือรวมทั้งไต่กังจะทราบว่าเรือประมงของตนอยู่ในบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ของกองทัพ จะไม่เกิดความสับสนวุ่นวายในระหว่างการเกณฑ์เรือประมง เรือประมงแต่ละลำในบัญชีความพร้อมจะทราบโดยอัตโนมัติเพราะได้มีการทำความเข้าใจไว้ก่อนแล้ว ซึ่งกองทัพรวมทั้งหน่วยกำลังที่รับผิดชอบอาจจัดทำแผนรองรับในเรื่องของอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ และอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่จะสนับสนุนติดตั้งภายในเรือประมงได้ล่วงหน้าอีกด้วยซึ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป ดังนั้นการจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้จึงเป็นการเตรียมความพร้อมไว้ในระดับความพร้อมที่สูงขึ้นอีกลำดับหนึ่งพร้อมที่จะนำเรือประมงมาใช้ได้ทันทีที่เกิดสถานการณ์ในระดับต่างๆ

การควบคุมเรือประมงในบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ คือส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งยามปกติการควบคุมเรือประมงในบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ยังคงใช้วิธีการเช่นเดียวกับเรือประมงอื่นๆ ทั่วไป เพียงแต่หน่วยควบคุม และหน่วยกำลังทหารในพื้นที่จะต้องดำเนินการควบคุมและติดตามอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ให้ความสำคัญยิ่งกว่าเรือประมงลำอื่นๆ ซึ่งควรจะต้องจัดช่องทางการติดต่อสื่อสาร การรายงาน และการติดตามไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้ได้ทราบความเคลื่อนไหวของเรือประมงในบัญชีตลอดเวลา สามารถที่จะติดต่อสื่อสาร รับแจ้งข่าวสาร และสามารถสั่งการหรือร้องขอไปยังเรือประมงเหล่านั้นได้ทันที

บัญชีเรือประมงพร้อมใช้ อาจประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานขั้นต้น ได้แก่

๑. ชื่อเรือ ชื่อเจ้าของเรือ และภูมิลำเนาของทั้งเจ้าของเรือและเรือ
๒. สีและลักษณะเรือ ขนาดของเรือ ระวางขับน้ำ ระวางบรรทุก
๓. เครื่องมือ และอุปกรณ์การเดินเรือ เครื่องช่วยต่างๆ และอุปกรณ์การสื่อสาร
๔. ชื่อไต่กัง และลูกเรือ
๕. ท่าเรือ หรือที่จอดเรือประจำ
๖. พื้นที่ที่ทำการประมง
๗. อื่นๆ

แนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและการระดมสรรพกำลัง การฝึกกำลัง

การระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลังในปัจจุบัน ที่มีอยู่ด้วยกัน ๒ รูปแบบคือ ตามแผนการฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ และการฝึกกำลังในรูปแบบของไทย อาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสปช.ในทะเล ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะที่แตกต่างกัน มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันเช่นกัน การระดมทรัพยากรเรือประมงตามแผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ มีข้อเสียที่เรือประมงที่จะเกณฑ์หรือระดมมาไม่มีการระบุไว้ล่วงหน้า ความต้องการจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การนำมาใช้งานเป็นไปตามสถานการณ์และความจำเป็น ในขณะที่รูปแบบของการฝึกกำลังเป็น ทสปช.ในทะเล อันจัดได้ว่าเป็นการเตรียมกำลังเรือประมงไว้ในรูปแบบเป็น กองเรืออาสาสมัครอีกกองเรือหนึ่ง แต่กองทัพเรือก็จะต้องใช้งบประมาณในการเตรียมกำลังและการฝึกอบรมจำนวนมากเพื่อให้เรือประมงหรือกำลัง ทสปช.ในทะเล มีความรู้และมีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการรบได้เช่นเดียวกับกองเรือ ประกอบกับสภาวะแวดล้อมของโลกและในภูมิภาค เปลี่ยนแปลงไป ความขัดแย้งในทางอุดมการณ์การปกครองลดน้อยลง แนวโน้มของโลกและภูมิภาค เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบอบทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจอย่างเต็มตัว ชาวประมงโดยส่วนมากจึงให้ความสำคัญกับการทำมาหากินเรื่องปากท้องมากกว่าอื่นใด ความสำคัญของไทยอาสาป้องกันชาติ ในทะเลจึงลดน้อยลงตามไปด้วย การฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล จึงต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงไปของสภาวะแวดล้อม อีกทั้งแรงงานภายในเรือประมงซึ่งในปัจจุบันเป็นแรงงานต่างด้าว จำนวนมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำเรือประมงมาใช้ในการป้องกันประเทศ ดังนั้นการวางแผนระดม สรรพกำลังเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร จึงต้องปรับปรุงรูปแบบให้ เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การระดมสรรพกำลังเรือประมงโดยมีเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อรองรับสถานการณ์ ย่อมจะส่งผลดีกว่าเมื่อเกิดสถานการณ์แล้วจึงเรียกระดมสรรพกำลังโดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า การจัดเตรียมกำลังเรือประมงในรูปแบบที่เป็นกองเรืออาสาสมัครอีกกองเรือหนึ่งดังเช่น ทสปช.ในทะเล จะเป็นผลดีกว่าการเรียกระดมเรือประมงตามสถานการณ์ในภายหลัง แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการ และกองทัพก็จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเตรียมการและการฝึกอบรมดังที่ได้กล่าวแล้ว วิธีการระดมสรรพกำลังและการฝึกกำลังเรือประมงเพื่อให้กองทัพได้มีกำลังเรือประมงไว้ใช้เสริม กำลังเพื่อป้องกันประเทศได้โดยไม่ต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะต้องใช้วิธีการผสมผสานกัน ระหว่างรูปแบบของการระดมทรัพยากรตามแผนฝึกกำลังและ ทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ กับรูปแบบของอาสาสมัคร ทสปช.ในทะเล โดยจะต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบการดำเนินการให้เหมาะสม ได้แก่

๑. การระดมสรรพกำลังเรือประมง หน่วยกำลังทหารในพื้นที่แต่ละพื้นที่ อันได้แก่ ทหารเรือภาคต่างๆ จะต้องจัดทำแผนในการระดมสรรพกำลังโดยจัดทำเป็น บัญชีเรือประมงพร้อมใช้ให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ และวางมาตรการในการควบคุมเรือประมงในบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ให้ น้ำหนักในการควบคุมและติดตามเรือประมงในบัญชีดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

๒. ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสปช.ในทะเล ในผลด้านยุทธการมากกว่าผลในด้านกิจการพลเรือนและการประชาสัมพันธ์ แต่ยังคงให้น้ำหนักทั้งสองด้าน ผสมผสานกัน เพื่อให้ชาวประมงที่อาสาเข้ามาเป็นกองเรือที่มีความสามารถที่มีขีดความสามารถในการ ปฏิบัติการด้านการข่าวและเฝ้าระวังเตือนภัย

๓. การฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสปช.ในทะเล อาจจะต้องใช้ งบประมาณจำนวนมากในการฝึกอบรมเพื่อให้ ทสปช.ในทะเล มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการ ซึ่งกองทัพไม่อาจจะสนับสนุนงบประมาณได้ ประกอบกับแรงงานประมงภายในเรือประมงไทย ส่วนหนึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อความมั่นคงของชาติ ดังนั้นกองทัพเรือจึงจะต้อง ปรับเปลี่ยนวิธีการฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล จากการฝึกอบรมให้กับ ทสปช.ในทะเล โดยตรงไปเป็น ฝึกอบรมกำลังพลของกองทัพเรือเองให้มีความรู้และความพร้อมที่จะไปปฏิบัติงานภายในเรือประมง และให้มีขีดความสามารถในการควบคุมการปฏิบัติการของกองเรือประมงให้ปฏิบัติการตามแผนและ ยุทธวิธีได้ โดยการฝึกอบรม ทสปช.ในทะเล ยังคงมีการฝึกอบรมเช่นเดิมเน้นการปลูกจิตสำนึกในความรักชาติ เสียสละพร้อมที่จะเข้ามารับใช้ชาติเมื่อถึงคราวที่จำเป็น หรือเมื่อได้รับการร้องขอหรือเรียกระดม สรรพกำลัง โดยเน้นให้เรือประมงเป็นกำลังสำคัญในด้านการข่าว การเตือนภัยและรายงานข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งเมื่อถึงคราวจำเป็นที่ต้องใช้เรือประมงเพื่อปฏิบัติการทางยุทธวิธี แล้ว กองทัพเรือจะจัดกำลังพลที่ผ่านการฝึกอบรมทางยุทธวิธีและมีความพร้อมลงไปประจำในเรือประมง ควบคุมและนำกองเรือประมงเข้าปฏิบัติการตามแผน วิธีการฝึกกำลังพลของกองทัพเรือให้มีความรู้และ ความพร้อมลงไปปฏิบัติการภายในเรือประมงจึงเป็นวิธีการที่กองทัพจะสามารถประหยัดงบประมาณได้ ทางหนึ่ง และยังเป็นการจัดปัญหาและอุปสรรคด้านแรงงานต่างด้าวภายในเรือประมงอีกด้วย

การเตรียมการในเรื่องอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็น อีกส่วนหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญสำหรับการระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้ในการป้องกันประเทศ ในการผนึกกำลังร่วมกันระหว่างกำลังทหารกับเรือประมง เมื่อได้มีการเตรียมการในส่วนของ การระดม ทหารเรือประมง และการเตรียมกำลังพลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมเรือประมงให้สามารถ ปฏิบัติการและดำเนินยุทธวิธีได้ตามต้องการแล้ว ในส่วนจะขาดไม่ได้คือ อาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้ง เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จะต้องจัดให้เรือประมงมีความพร้อมในการรบทางยุทธวิธีและสามารถใช้อาวุธ ต่อสู้กับฝ่ายตรงกันข้ามรวมทั้งป้องกันตนเอง ดังนั้นการเตรียมการเพื่อความพร้อมของเรือประมง ให้สามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติทางยุทธวิธีได้ตามแผน กองทัพจึงจะต้องเตรียมการสำหรับอาวุธ ยุทโธปกรณ์ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเครื่องมือสื่อสารให้พร้อมที่จะจัดสนับสนุนให้กับเรือประมง ได้ทันทีเมื่อมีการระดมสรรพกำลังเพื่อรองรับสถานการณ์ในระดับต่างๆ การพิจารณาจัดเตรียมอาวุธ ยุทโธปกรณ์เพื่อรองรับการปฏิบัติการทางยุทธวิธีด้วยเรือประมงนี้ อาจจะต้องใช้งบประมาณอยู่บ้าง แต่เรือประมงเป็นเรือขนาดเล็กอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จะนำไปติดตั้งหรือไปใช้ในเรือประมงจึงไม่ใช่อาวุธที่ มีขนาดใหญ่เช่นอาวุธที่ติดตั้งในเรือรบทั่วไป ซึ่งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่นำไปใช้ในเรือประมงจะเป็น อาวุธประจำกาย หรืออาวุธปืนกลขนาดเล็ก ที่มีความคล่องตัวในการใช้การสูง หรืออาจจะเป็นระเบิด หรือเครื่องยิงลูกระเบิดแบบเคลื่อนที่ที่หน่วยทหารมิใช่ราชการอยู่ประจำหน่วย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนและจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ให้พร้อมสนับสนุนกองเรือประมงใน การปฏิบัติการกิจอย่างเหมาะสมกับยุทธวิธี

แนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ

จากปัญหาซึ่งนำไปสู่แนวทางในการกำหนดนโยบาย และแนวคิดในการปรับปรุงบทบาทการควบคุมเรือประมงและการระดมสรรพกำลัง การฝึกกำลังในการป้องกันราชอาณาจักร สามารถแบ่งส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายออกได้เป็น ๔ ส่วน ได้แก่

๑. การระดมสรรพกำลังเรือประมง
๒. การเตรียมกำลังพล
๓. อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ
๔. ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล

๑. การระดมสรรพกำลังเรือประมง

รูปแบบของการระดมสรรพกำลังเรือประมง และการฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เนื่องจากประเทศไทยและกองทัพมีงบประมาณที่จำกัด ประกอบกับการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยจะต้องจัดหาจากต่างประเทศซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก การใช้เรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรทดแทนการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ได้ส่วนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมในปัจจุบันซึ่งมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การรบที่จะใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ในระดับต่ำ การใช้เรือประมงทดแทนการเตรียมกำลังรบหลักส่วนที่ขาดหายไปได้ ทำให้ประเทศไทยจะสามารถประหยัดงบประมาณในการจัดหาอาวุธได้ ซึ่งสามารถนำงบประมาณส่วนนี้ไปใช้ในกิจการเพื่อพัฒนาประเทศในส่วนอื่นๆ ได้ก่อน สำหรับรูปแบบของการระดมสรรพกำลังเรือประมงที่เหมาะสมคือ การสำรวจและจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ พร้อมทั้งจัดระบบในการควบคุมและติดตามเรือประมงในบัญชีพร้อมใช้รวมทั้งจัดวางระบบสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อให้มีเรือประมงจำนวนหนึ่งพร้อมที่จะเรียกมาใช้งานได้ทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์แนวโน้มความขัดแย้งและเรือประมงในบัญชีพร้อมใช้นี้จะได้ทราบสถานะและความพร้อมของตนซึ่งจะต้องพร้อมถูกเรียกระดมสรรพกำลังได้ทันทีเมื่อมีสถานการณ์ความขัดแย้งและมีแนวโน้มความรุนแรง ส่วนการระดมสรรพกำลังตามแผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศยังคงมีความสำคัญในระดับสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้น และกองทัพต้องการกำลังเรือประมงสนับสนุนเพิ่มขึ้น ก็อาจเรียกระดมสรรพกำลังเรือประมงเพิ่มเติมได้

๒. การเตรียมกำลังพล

ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทดแทนแรงงานไทยในเรือประมง ทำให้กองทัพจำเป็นต้องเตรียมกำลังพลสำหรับไปเป็นกำลังปฏิบัติงานในเรือประมง ทดแทนแรงงานในเรือประมงซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าว อันไม่อาจใช้ในกิจที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้ และเพื่อหลีกเลี่ยงรวมทั้งป้องกันข่าวสารความลับของทางราชการจะรั่วไหล กำลังพลที่จัดเตรียมลงไปเรือประมงจะต้องได้รับการฝึกอบรม ให้ความรู้ และมีความสามารถในการควบคุมเรือประมงให้ปฏิบัติตามแผนและยุทธวิธีการรบได้ กำลังพลที่พร้อมจะไปปฏิบัติหน้าที่ในเรือประมงซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในการเดินเรือ ยุทธวิธีต่างๆ และการบังคับบัญชาและสั่งการในการปฏิบัติของหมู่เรือประมงหรือกองเรือประมง ดังนั้นแม้ว่าเรือประมงที่สามารถระดมสรรพกำลังมาได้เป็นเพียงเรือที่อาจจะเป็นเพียง

ไต่กังและลูกเรือคนไทยไม่กี่คน หรืออาจจะไม่มีลูกเรือเลยก็ตาม แต่เรือประมงเหล่านี้ก็จะสามารถปฏิบัติการทางยุทธวิธีได้ เหนือเช่นเดียวกับเรือประมงที่ได้รับการฝึกทางยุทธวิธีมาก่อน ซึ่งสามารถจะให้ปฏิบัติการทางยุทธวิธีเช่นไร กำลังพลที่จัดเตรียมสำหรับเรือประมงก็จะเป็นผู้นำเรือ สั่งการและดำเนินกลยุทธ์ตามที่ได้รับสั่งการได้ โดยไม่ต้องจัดการฝึกอบรมให้เรือประมงเหล่านี้มาก่อนเลย

๓. อาวุธยุทธโธปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ

เรือประมงเป็นเพียงพาหนะที่กองทัพจะระดมสรรพกำลังมาใช้ การที่จะให้เรือประมงมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการได้เช่นเรือรบ จึงจะต้องติดอาวุธให้กับเรือประมงเพื่อใช้ในการปฏิบัติการและป้องกันตนเอง รวมทั้งกองทัพจะต้องเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมที่จะสนับสนุนติดตั้งในเรือประมงด้วย เช่น เครื่องมือในการเดินเรือ เรดาร์ โซนาร์ หรือวิทยุสื่อสาร เป็นต้น

๔. ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล

ด้วยสถานการณ์ความขัดแย้ง และความแตกต่างทางอุดมการณ์เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสภาวะแวดล้อมที่จะไปสู่ความขัดแย้งอันจะนำไปสู่สงครามอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ชาวประมงให้ความสำคัญกับการรวมตัวอาสาสมัครป้องกันชาติน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดการรวมกำลังและผนึกกำลังป้องกันประเทศในรูปแบบไทยอาสาป้องกันชาติยังเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันประเทศ โดยเฉพาะการใช้เรือประมงในด้านการข่าว และเฝ้าระวังเตือนภัยให้กับทางราชการ ดังนั้นจึงควรยังคงบทบาทของไทยอาสาป้องกันชาติในทะเลไว้ โดยเน้นการฝึกอบรมเพื่อให้เรือประมงทำหน้าที่เป็นสายข่าว และเฝ้าระวังเตือนภัยให้กับทางราชการ และเพิ่มเติมการปฏิบัติการจิตวิทยาไปยังกลุ่มแรงงานต่างด้าวในภาคการประมงด้วย เพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นสำนึกและตระหนักในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทยที่ให้ที่อยู่ ที่อาศัย หนทางทำมาหากิน หล่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัวอยู่จนทุกวันนี้ หากผืนแผ่นดินไทยไม่ปลอดภัย เตือดร้อน ความไม่ปลอดภัยและเตือดร้อนนั้นก็อย่างกรายมาถึงพวกเขาด้วยเช่นกัน การสร้างความตระหนักรักผืนแผ่นดินไทย แม้จะใช้บ้านเกิดเมืองนอนของเขา แต่ถ้าแรงงานต่างด้าวเหล่านี้มีความตระหนักและรักผืนแผ่นดินไทยอันเป็นที่ทำมาหากิน หล่อเลี้ยงชีวิตเขาและครอบครัว แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ย่อมจะมาเป็นพวกและให้ความร่วมมือกับทางราชการ อันจะส่งผลดีต่อความมั่นคงของชาติ

สรุป

การระดมสรรพกำลังเรือประมงเพื่อใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศตามแผนการผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ เป็นเพียงการระดมสรรพกำลังมาใช้เป็นครั้งคราวตามสถานการณ์และความจำเป็น ไม่ได้มีการวางแผนการใช้เรือประมงอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับขีดความสามารถของทรัพยากรเรือประมงไทย ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและนับได้ว่าเป็นจุดแข็งของประเทศ อีกทั้งขั้นตอนในการดำเนินการระดมสรรพกำลังก็มีขั้นตอนที่ค่อนข้างมาก ความสับสนและความไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการนำเรือประมงมาใช้เพื่ออะไรและอย่างไร อาจจะทำให้การเกณฑ์เรือประมงมาใช้งานไม่ตรงตามความต้องการของฝ่ายทหาร ประกอบกับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาแทนที่แรงงานไทยในเรือประมงอาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระดมหรือเกณฑ์เรือประมงมาใช้ในราชการทหาร ทั้งในเรื่องของการรักษาความลับและกำลังพลที่จะปฏิบัติการในเรือหรือลูกเรือ

การฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล หรือ ทสพช.ในทะเล เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเตรียมกำลังเรือประมงเพื่อใช้เสริมสร้างความมั่นคงของชาติในการป้องกันประเทศ แม้ว่า การฝึกอบรม ทสพช.ในทะเลจะไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มกำลัง และเป็นเพียงการฝึกอบรมเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความรักชาติ และการให้ความร่วมมือกับทางราชการ เพื่อให้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายในทะเล แต่ ทสพช.ในทะเล ยังคงมีความสำคัญ ตั้งแต่ยามปกติโดยเฉพาะในด้านการข่าวและการเตือนภัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญสำหรับการเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งยังคงเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ ทั้งนี้ ทสพช.ในทะเลควรเพิ่มบทบาทในการปฏิบัติการจิตวิทยา ลงไปจนถึงแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในภาคการประมงด้วย

จากแนวความคิดในการเตรียมกำลังไว้ให้พร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ล่วงหน้า ถือเป็นประเด็นสำคัญของการกำหนดนโยบายในการระดมสรรพกำลัง และการฝึกกำลังในป้องกันประเทศ การสำรวจและจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ พร้อมกับการเตรียมการในเรื่องกำลังพลที่จะปฏิบัติงานในเรือประมง ควบคุมบังคับบัญชาและสั่งการกองเรือประมง และการเตรียมความพร้อมสำหรับอาวุธ ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับการสนับสนุนและติดตั้งภายในเรือประมง เพื่อให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการป้องกันตนเองได้ จึงเป็นการเตรียมกำลังกองเรือประมงพร้อมสำหรับรองรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่ออย่างทันสถานการณ์ และยังสามารถปรับใช้เรือประมงในทางยุทธวิธีได้อย่างหลากหลายมากขึ้นสอดคล้องกับสถานการณ์ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ยามปกติจนถึงยามสงคราม

จากการศึกษาวิจัย สรุปแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์และนำเรือประมงมาใช้ได้สอดคล้องกับความสามารถของเรือประมง จึงมีแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายใน ๓ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

๑. เตรียมเรือ จะต้องมีการจัดเตรียมกำลังเรือประมงไว้ตั้งแต่ยามปกติ สำรวจและจัดทำเป็นบัญชีเรือประมงพร้อมใช้

๒. เตรียมคน หรือเตรียมกำลังพล ดำเนินการฝึกกำลังพลของกองทัพให้มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะลงไปปฏิบัติงานในเรือประมง ควบคุมและสั่งการเรือประมงให้ปฏิบัติตามยุทธวิธีได้ทันที แทนการใช้แรงงานในเรือประมงซึ่งอาจเป็นแรงงานต่างด้าว

๓. เตรียมอาวุธ เตรียมอาวุธยุทธโปกรณ์ต่างๆ พร้อมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับติดตั้งหรือนำไปใช้งานในเรือประมง เพื่อให้เรือประมงมีความพร้อมและสามารถทำการรบปฏิบัติการทางยุทธวิธีได้ รวมทั้งใช้ในการป้องกันตนเอง

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

สภาวะแวดล้อมของสังคมโลกและความเปลี่ยนแปลงภายหลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อปี ค.ศ.๑๙๔๕ โลกเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสงครามเย็นภายใต้ขั้วอำนาจของมหาอำนาจสองขั้ว คือ ฝ่ายโลกเสรีมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของสหภาพโซเวียตอีกฝ่ายหนึ่ง จนกระทั่งปี ค.ศ.๑๙๘๙ สงครามเย็นได้สิ้นสุดลงด้วยการล่มสลายของสหภาพโซเวียต สังคมโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ แนวโน้มของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากการใช้อาวุธและกำลังทหารไปเป็นการทำสงครามเศรษฐกิจ โดยใช้อำนาจและเงินตราเป็นเครื่องมือในการทำสงคราม ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกไปสู่ระบอบเศรษฐกิจทุนนิยม ทำให้ประเทศต่างๆ เน้นในการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากขึ้น กำลังทหารและอาวุธจะถูกใช้เพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติเท่าที่จำเป็น เหตุจากความขัดแย้งและการขัดกันซึ่งผลประโยชน์รวมทั้งปัญหาต่างๆ มักจะใช้สันติวิธีและวิถีทางการทูตเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ซึ่งประเทศต่างๆ จะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทหารเผชิญหน้ากันโดยตรง รวมทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสถานการณ์ในภูมิภาคได้เริ่มผ่อนคลายความตึงเครียดลง ตั้งแต่รัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทนโยบายต่างประเทศ ใช้นโยบายการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ทำให้ประเทศต่างๆ ในคาบสมุทรอินโดจีนซึ่งมีอุดมการณ์และระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน สามารถหันหน้าเข้าหากัน ร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน และยังนำไปสู่การสร้างสันติภาพในกัมพูชาและในภูมิภาคอีกด้วย

การดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของสังคมโลกทำให้เกิดสันติภาพในภูมิภาค ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูประเทศ มากกว่าการใช้กำลังทหารเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลและอุดมการณ์การปกครอง แต่ความขัดแย้งและการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ของชาติยังคงมีอยู่ซึ่งมักจะจบลงด้วยการใช้สันติวิธีและวิถีทางการทูตเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา

จากการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่าแม้ว่าโอกาสจะเกิดภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จะมีไม่มากนัก แต่สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดจากการขัดกันของผลประโยชน์แห่งชาติ ปัญหาชายแดนและอาณาเขตทั้งทางบกและทางทะเล แรงงานต่างด้าว การค้าอาวุธสงคราม และการค้ายาเสพติด อาจนำไปสู่การใช้กำลังทหารเผชิญหน้ากันได้ ดังนั้นจึงยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ไว้ให้พร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์รุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งการใช้กำลังทหารจะเป็นหนทางสุดท้ายเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ

การจัดเตรียมกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อความมั่นคงของชาติ และพร้อมที่จะรองรับการสถานการณ์ภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่ด้วยความจำกัดของงบประมาณของประเทศ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ด้วย กองทัพจึงสามารถจัดเตรียมกำลังทหารและอาวุธพร้อมใช้ราชการได้เพียงบางส่วน ซึ่งกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เพียงพอต่อการรองรับสถานการณ์ที่อาจจะรุนแรงขึ้น ตามแผนในการป้องกันประเทศการระดมสรรพกำลังและผนึกกำลังรวมกันกับภาคส่วนต่างๆ จึงมีความจำเป็นเพื่อให้กองทัพมีกำลังและทรัพยากรเพียงพอต่อการควบคุมสถานการณ์และปฏิบัติการต่อไปได้ จนกว่าสถานการณ์จะยุติลง ซึ่งการระดมสรรพกำลังและการผนึกกำลังนั้นจะเป็นการระดมทรัพยากรและผนึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ พลเรือน เอกชน หรือแม้แต่ภาคประชาชน อันได้แก่สิ่งอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งอาหาร น้ำ น้ำมัน พาหนะ รถยนต์ รถไฟ เรือ อากาศยาน ท่าเรือ ยารักษาโรค และอื่นๆ

เรือประมง เป็นทรัพยากรหนึ่งของประเทศไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทย และฝั่งทะเลอันดามัน เรือประมงเป็นทรัพยากรที่สามารถจะนำมาใช้ในการปฏิบัติการรบและสนับสนุนการรบได้ตั้งแต่ในยามปกติ โดยสามารถใช้สนับสนุนในการปฏิบัติการด้านการข่าว ติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงกันข้าม และทำหน้าที่เฝ้าระวังเตือนภัย เมื่อเกิดสงครามหรือเมื่อมีความจำเป็น เรือประมงก็สามารถใช้สนับสนุนและปฏิบัติการรบได้หลากหลายรูปแบบ เช่น สนับสนุนการวางทุ่นระเบิด การค้นหาและปราบเรือดำน้ำหรืออาจใช้เรือประมงเข้าทำการรบแบบกองโจร อีกทั้งยังสามารถใช้เรือประมงในการสนับสนุนกองทัพในการลำเลียงสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ ได้อีกด้วย จึงถือได้ว่าเรือประมงเป็นจุดแข็งของประเทศ เรือประมงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแต่กลับถูกปล่อยปละละเลยยังไม่มีแผนที่จะนำมาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรอย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มกำลังความสามารถของเรือประมง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า กองทัพมีนโยบายและแนวความคิดในการใช้เรือประมงเพื่อความมั่นคงของชาติ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล) แบบหนึ่ง และการเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลังตามแผนผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ อีกรูปแบบหนึ่ง

๑. ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล)

คือรูปแบบหนึ่งของการใช้เรือประมงเพื่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งกองทัพเรือได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินการฝึกอบรบ แต่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการฝึกอบรบ ทสปช.ในทะเล กลับเป็นการดำเนินการเพียงเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยา ปลุกจิตสำนึกให้กับกลุ่มมวลชนชาวประมงและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการประมง ให้ความสำคัญในการรักษาชาติ ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ให้ข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดในทะเล ซึ่งไม่ได้เป็นการฝึกอบรบเพื่อให้เรือประมงมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบและการต่อสู้กับข้าศึกได้เช่นเดียวกับทหาร จึงเป็นการใช้ทรัพยากรเรือประมงเสริมสร้างความมั่นคงได้อย่างไม่คุ้มค่าและขีดความสามารถ ซึ่งเรือประมงเป็นทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงได้ทั้งการสนับสนุนการรบ และสามารถใช้ปฏิบัติการรบได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ตั้งแต่ยามปกติเพื่อทำหน้าที่ในการหาข่าว ติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงกันข้าม และการเตือนภัย ดังนั้นการฝึกอบรบเรือประมงในรูปแบบของ ทสปช.ในทะเล เพียงเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยา และการให้ข่าวสารความร่วมมือกับทางราชการ โดยไม่ได้หวังผลถึงระดับเป็นกำลังสนับสนุนในการปฏิบัติการรบ จึงเป็นการใช้เรือประมงอย่างไม่คุ้มค่า ไม่เต็มตามกำลังความสามารถของเรือประมง

๒. การระดมสรรพกำลังตามแผนฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ

เป็นการเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่างๆ มาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของทหาร มีขั้นตอนในการดำเนินการค่อนข้างมาก และกองทัพจะพิจารณาใช้ทรัพยากรจากในส่วนที่กองทัพมีอยู่ก่อน หากกองทัพมีทรัพยากรไม่เพียงพอจึงจะเรียกระดมทรัพยากรจากส่วนอื่นๆ มาเพิ่มเติม วิธีการระดมสรรพกำลังเรือประมงด้วยวิธีนี้ จึงอาจล่าช้าและเมื่อได้รับเรือประมงมาอาจไม่สนองต่อความต้องการใช้งานได้สอดคล้องกับภารกิจและสถานการณ์ อีกทั้งเป็นการใช้เรือประมงสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้ไม่เต็มกำลังความสามารถของเรือประมงที่สามารถจะสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือการเตรียมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารโดยตรงมาก่อน

จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า เรือประมงไทยในปัจจุบันยังมีอุปสรรคสำคัญต่อการเรียกหรือระดมสรรพกำลัง หรือเตรียมกำลังไว้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติประการหนึ่ง คือแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในเรือประมง ด้วยปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทยในเรือประมง เรือประมงส่วนใหญ่จึงหันไปใช้แรงงานต่างด้าวทดแทนแรงงานไทย เพื่อให้สามารถออกเรือทำการประมงได้ตามปกติ ซึ่งนับวันแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในเรือประมงจะมีจำนวนมากขึ้น และแรงงานไทยในเรือประมงมีแต่ลดน้อยลง แรงงานต่างด้าวในเรือประมงจึงเป็นอุปสรรคต่อการนำเรือประมงมาใช้เสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศโดยไม่รู้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่คู่ขัดแย้งของไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงจะต้องมีการพิจารณากำหนดนโยบายด้านแรงงานต่างด้าวในเรือประมง และมีการควบคุมอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถนำเรือประมงมาใช้งานเพื่อความมั่นคงได้โดยให้แรงงานต่างด้าวมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติน้อยที่สุด และให้มีผลกระทบต่อการประกอบสัมมาอาชีพโดยปกติของชาวประมงน้อยที่สุดอีกด้วย

จากสภาวะแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลง แนวนโยบายในการใช้เรือประมงเพื่อความมั่นคงที่มีอยู่เดิม และปัญหาตั้งที่กล่าวมา เพื่อให้การเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลังมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์และนำเรือประมงมาใช้ได้สอดคล้องกับความสามารถของเรือประมง จึงมีแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายใน ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑. เตรียมเรือ ๒. เตรียมคน และ ๓. เตรียมอาวุธ

๑. เตรียมเรือ เรือประมงที่จะใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรควรจะต้องมีการจัดเตรียมและเตรียมการไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ยามปกติ เพื่อให้กองทัพมีเรือประมงพร้อมใช้งานในลักษณะเช่นเดียวกับกองเรือรบตั้งแต่ยามปกติ โดยเรือประมงยังคงออกทำการประมงประกอบสัมมาอาชีพโดยปกติของตนต่อไป ดังนั้นกองทัพจึงควรดำเนินการสำรวจและจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ ซึ่งเป็นการจัดทำบัญชีเรียกระดมกำลังเรือประมงส่วนหนึ่งไว้ให้พร้อมตั้งแต่ยามปกติ เตรียมการสำหรับรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ซึ่งการจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้นี้ อาจจะต้องทำความเข้าใจกับเจ้าของเรือเพื่อให้ทราบถึงความจำเป็น และจะต้องจัดระบบในการควบคุมติดตามเรือประมงในบัญชีพร้อมใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถเรียกหรือระดมมาใช้งานได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตามแผนการฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศอีก

๒. เตรียมคน หรือ การเตรียมกำลังพล เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาแรงงานต่างด้าวในเรือประมง และการฝึกอบรมเรือประมงซึ่งกองทัพจะต้องใช้งบประมาณในการฝึกอบรมจำนวนมาก เพื่อให้เรือประมงมีขีดความสามารถทำการรบและสนับสนุนการรบได้เช่นเดียวกับทหาร รวมถึงการรักษาความลับของทางราชการ การจัดเตรียมกำลังพลและฝึกกำลังพลของกองทัพให้มีความรู้ มีความสามารถ และมีความเข้าใจ พร้อมจะลงไปปฏิบัติงานในเรือประมง ควบคุม สั่งการหมู่เรือหรือกองเรือประมงให้ปฏิบัติการทางยุทธวิธีตามแผนได้ กำลังพลเหล่านี้จะเป็นกำลังพลหลักสำหรับกองเรือประมงในบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ เมื่อระดมเรือประมงตามบัญชีพร้อมใช้มาแล้ว กองทัพเพียงจัดกำลังพลเหล่านี้ลงไปเรือประมง ก็จะสามารถใช้เรือประมงเหล่านี้ปฏิบัติการตามภารกิจที่ได้รับมอบได้ทันที

๓. เตรียมอาวุธ อาวุธยุทโธปกรณ์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะต้องเตรียมการ เพื่อให้เรือประมงมีความพร้อมและมีความสามารถในการปฏิบัติการทางทหารได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถป้องกันตนเองได้ กองทัพจึงควรจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม คล่องตัว สำหรับติดตั้งหรือนำไปใช้ในเรือประมงได้ทันที ซึ่งนอกเหนือจากอาวุธยุทโธปกรณ์แล้ว เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น และสามารถช่วยสนับสนุนการปฏิบัติการทางยุทธวิธีของเรือประมงได้ กองทัพจึงควรสำรวจและจัดเตรียมไว้สำหรับเรือประมงพร้อมใช้ด้วยเช่นกัน เช่น เรดาร์ โซนาร์ เครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น

การปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อให้ชาวประมงและมวลชนที่เกี่ยวข้องสำนึกและตระหนักในความรักชาติ เสียสละ ให้ความร่วมมือกับทางราชการ แต่เรือประมงไทยในปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวอยู่ในภาคการประมงจำนวนมาก การปฏิบัติการจิตวิทยาโดยใช้ทสปช.ในทะเล เป็นเครื่องมือ เพียงเพื่อปฏิบัติการจิตวิทยากับชาวประมงและแรงงานไทยอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น ทสปช.ในทะเล จึงควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการจิตวิทยากับแรงงานต่างด้าวในภาคการประมงด้วย เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้มีความสำนึกในบุญคุณของแผ่นดินไทยที่ให้ทางทำมาหากินและดำรงชีวิตหล่อเลี้ยงครอบครัวอยู่ทุกวันนี้ หากผืนแผ่นดินไทยไม่ปลอดภัยเดือดร้อนชีวิตของเขาและครอบครัวย่อมจะต้องเดือดร้อนและไม่ปลอดภัยไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงควรให้มีการดำเนินการปรับปรุงแนวทางในการเตรียมการเพื่อระดมสรรพกำลังเรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร โดยมีแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายดังนี้

๑. วางแผนและจัดเตรียมเรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรในรูปแบบของกองเรือประมงพร้อมใช้เพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้น โดยวางแผนและเตรียมการในส่วนต่างๆ ประกอบด้วย สำรวจและจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ จัดเตรียมกำลังพลของกองทัพสำหรับปฏิบัติการในเรือประมง และจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติการของเรือประมง

๒. ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา กับมวลชนแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในภาคการประมง และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นมีความสำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ที่ให้ที่อยู่อาศัย และหนทางทำมาหากิน หล่อเลี้ยงชีวิตของเขาและครอบครัวอยู่จนทุกวันนี้ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นสำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ไม่กระทำการใดๆ ที่จะเป็นปฏิปักษ์หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ประเทศไทย และให้ความร่วมมือกับทางราชการไทย

๓. กองทัพควรสำรวจ เตรียมการและให้ความสำคัญกับทรัพยากรต่างๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคราชการ เอกชน และประชาชน ว่าทรัพยากรใดสามารถนำมาใช้ในกิจการเพื่อความมั่นคงได้อย่างไรประการใดบ้าง และวางแผนเตรียมการนำทรัพยากรนั้นๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับขีดความสามารถของทรัพยากรแต่ละชนิด เพื่อให้สามารถระดมทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ได้ทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ประจวบ ไชยสาส์น, กระทรวงการต่างประเทศกับการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กลาโหม, กระทรวง. และสภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อ
การป้องกันประเทศ”. ๒๕๕๙.

ประมง, กรม. “ประกาศกรมประมง เรื่อง แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้งและขจัด
การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๒
และแผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการ
จัดการประมงทะเล พุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๒” ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ”, ๒๕๕๓-๒๕๕๔.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “สรุปสาระสำคัญ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล
(พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔)”. ๒๕๕๘.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)”.
๒๕๖๐.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“กฎหมายที่เกี่ยวกับการประมง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://flaw03.blogspot.com/2006/08/blog-post_115622953566781568.html, ๒๕๕๙.

เจษฎา มีบุญลือ, พันเอกหญิง. “ความมั่นคงแห่งชาติ : การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
http://www.sscthailand.org/uploads_ssc/stabilityofthai_53_pamphlet.pdf.
๒๕๕๓.

เผติม จารยะพันธุ์ และคณะ. “ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล สถานการณ์ และข้อเสนอ”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : https://issuu.com/chorchang/docs/book_17trf_kmp_. ๒๕๕๐.

รวมสื่อการสอนนักศึกษาวิชาทหาร. “การกำลังสำรอง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://studentwar.awardspace.com/a5.html>. ๒๕๖๐.

วิชัย ชูเชิด. “ทฤษฎีแนวความคิด และความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
http://www.geocities.ws/wichai_chucherd/securitytheory.html. ๒๕๕๘.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔)” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล%20พ.ศ.2558%20-2564.pdf>, ๒๕๖๐.

สำนักนายกรัฐมนตรี. “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย ไทยอาสาป้องกันชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๑”. ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๑. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTEROPM/DRAWER01/GENERAL/DATA0004/00004016.PDF>, ๒๕๖๑.

อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, กอง. “ไทยอาสาป้องกันชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.flipbooksoft.com/upload/books/10-2013/0a13aaf64b44052a6db8971e266f8cd/mix_tosopocho_56_ok.pdf, ๒๕๕๕.

เอกชัย ศรีวิลาศ, พลเอก. “ภูมิรัฐศาสตร์และกำลังอำนาจแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.slideshare.net/tarayasri/ndc-69545777>, ๒๕๕๙.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลเรือโท สุรภักดิ์ ธาราจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	๒๓ ตุลาคม ๒๕๐๔
การศึกษา	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มัธยมปลาย โรงเรียนเตรียมทหาร (รุ่นที่ ๒๐) ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า) โรงเรียนนายเรือ (รุ่นที่ ๗๗) หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (รุ่นที่ ๕๔) หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพเรือ (รุ่นที่ ๓๖) หลักสูตร Senior Crisis Management สหรัฐอเมริกา (ปี ค.ศ.๒๐๐๐)
ประวัติการทำงาน	
โดยย่อ	ปฏิบัติราชการในเรือหลวงในตำแหน่งต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๒๗ – ๒๕๓๒ ผู้บังคับการเรือหลวงเกล็ดแก้ว กองเรือยกพลขึ้นบกและบริการ ประจำแผนกสื่อสาร กองยุทธการ กองบัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้อำนวยการ กองกำลังพล กองเรือภาคที่ ๒ กองเรือยุทธการ ผู้อำนวยการ กองการจำลองยุทธ์ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ เสนาธิการ กองเรือยกพลขึ้นบกและยุทธบริการ กองเรือยุทธการ รองผู้บัญชาการ กองเรือยกพลขึ้นบกและยุทธบริการ กองเรือยุทธการ รองเสนาธิการ โรงเรียนนายเรือ เสนาธิการ โรงเรียนนายเรือ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองทัพเรือ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง นโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคงราชอาณาจักร
ผู้วิจัย พลเรือโท สุรภักดิ์ ธาราจันทร์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60
ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองทัพเรือ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการป้องกันราชอาณาจักร ทหารหรือกำลังทหาร คือ หนึ่งในกำลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งจะถูกนำมาใช้เป็นกำลังหลักในการรบ แต่ในบางครั้งในบางสถานการณ์การใช้กำลังทหารโดยตรง อาจจะไม่เหมาะสม ไม่มีความอ่อนตัวและยังเป็นการแสดงออกถึงความแข็งกร้าวมากเกินไป เช่นในสถานการณ์ปกติ การส่งกำลังทหารจำนวนมากไปปฏิบัติการหรือประจันหน้าโดยตรง อาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของสังคมโลก การใช้กำลังจากภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคเอกชนหรือพลเรือน อาจช่วยลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ลงได้ แม้ว่าการใช้กำลังจากภาคเอกชนหรือพลเรือนจะเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร แต่การซ่อนพรางด้วยกำลังจากภาคส่วนที่ไม่ใช่ทหารโดยตรง ก็ยังสามารถลดระดับความรุนแรง และป้องกันข้อขัดแย้งที่อาจจะขยายตัวได้ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่ง อันพึงได้รับการพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาวะแวดล้อมในแต่ละเวลานั้นๆ

ในบางสถานการณ์ความรุนแรงอาจทวีขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นสงคราม ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารทั้งหมด หากสถานการณ์รุนแรงขึ้นถึงขั้นต้องใช้กำลังทหารที่มีอยู่ทั้งหมดแล้ว ก็ไม่เพียงพอต่อการป้องกันประเทศ ก็จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังเพิ่มเติม และผนึกกำลังจากภาคส่วนอื่นๆ ที่มีศักยภาพ เพื่อป้องกันราชอาณาจักรให้ปลอดภัย ซึ่งการเพิ่มเติมกำลังทหารโดยตรงอาจจะไม่สามารถกระทำได้อย่างทันที่ การมองหาและเตรียมการใช้กำลังเสริมจากส่วนอื่นๆ ที่มีศักยภาพ คือสิ่งที่สมควรที่จะได้พิจารณาวางแผนและนโยบายในการใช้กำลังส่วนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของราชอาณาจักร

เรือประมง นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ เป็นกำลังอำนาจของชาติ จากภาคเอกชนและพลเรือน ที่สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมความมั่นคงในการป้องกันประเทศได้ ซึ่งในประเทศไทยนั้น เรือประมงนับว่าเป็นกองเรือที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนเรือมากกว่า 40,000 ลำ ทั้งในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน เรือประมงเหล่านี้มีอยู่ตลอดแนวชายฝั่งและในทะเล ซึ่งเป็นกำลังที่มีความพร้อม สามารถระดมสรรพกำลังมาใช้ในการปฏิบัติการทั้งเสริมกำลัง และทดแทนกำลังทางเรือได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจที่จะต้องต่อเรือรบเพิ่มลำหนึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการต่อเรือนานหลายเดือน แต่เรือประมงนั้นมีพร้อมอยู่แล้ว สามารถระดมสรรพกำลังมาได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่า และหากได้มีการวางแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ไว้ก่อนล่วงหน้า อย่างเหมาะสม การระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้เสริมความมั่นคงราชอาณาจักร ย่อมสามารถนำเรือประมงมาใช้ปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว ที่ กองทัพเรือ มีแนวคิดและนโยบายในการระดมสรรพกำลัง จากเรือประมงมาใช้เสริมสร้างความมั่นคง จนเกิดเป็นไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล ซึ่งได้มีการ ดำเนินการฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเลอยู่เป็นประจำทุกๆ ปี อันทำให้ชาวประมงมีความรักชาติ มีความรู้และเข้าใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังสำรองให้กับกองทัพเรือในยามที่ต้องการ ทั้งในยามปกติและยามสงคราม แต่ก็ยังขาดการวางแผนและการกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงใน การเสริมสร้างความมั่นคงราชอาณาจักรอย่างชัดเจน ทำให้การนำเรือประมงมาใช้ยังไม่เกิดผล และยัง ไม่มีแผนรองรับภายใต้สถานการณ์ต่างๆ จึงยังไม่สามารถนำศักยภาพหรือกำลังอำนาจในส่วนนี้มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ได้

นอกเหนือจากการที่ยังไม่มีแผนหรือนโยบายความมั่นคงเพื่อรองรับสถานการณ์ และการใช้ เรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแล้ว ในปัจจุบัน ปัญหาแรงงานไทยขาดแคลนยังเป็นปัญหาสำคัญ ที่กระทบต่อศักยภาพ และการใช้กำลังเรือประมงอีกด้วย เนื่องมาจากแรงงานไทยที่ขาดแคลน การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็นแรงงานพม่า แรงงานกัมพูชา หรือแม้แต่ลาว ได้ถูกนำมาทดแทนแรงงานไทยในเรือประมง จนในปัจจุบันนี้ เรือประมงไทยส่วนใหญ่ลูกเรือจะเป็น แรงงานต่างด้าวเกือบทั้งหมด เมื่อในเรือประมงไทยแรงงานหรือลูกเรือเป็นชาวต่างด้าว ปัญหาที่จะ มองข้ามไปไม่ได้เลย คือ การใช้เรือประมงเป็นกำลังเสริมเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ก็จะถูกสั่นคลอน โดยไม่รู้ตัว เรือประมงที่เคยใช้หาข่าวก็อาจจะทำไม่ได้ เรือประมงที่จะถูกเรียกระดมสรรพกำลัง ก็อาจจะไม่พร้อม เรือประมงไทยจำนวนมากที่มีอยู่ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งในการเสริมความมั่นคงแห่งชาติ จะถูกบั่นทอนลงไป ปัญหานี้หากถูกปล่อยทิ้งไว้ไม่เตรียมการหาแนวทางกำหนดนโยบายความมั่นคง แห่งชาติ เพื่อดำเนินการควบคุมเรือประมงอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็อาจจะทำให้เราสูญเสียกำลังและ ศักยภาพสำคัญ กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์งานความมั่นคงในการป้องกันประเทศทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายด้านความมั่นคงในการระดม สรรพกำลัง และการผนึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเรือประมงไทย เพื่อใช้เป็นกำลังเสริมหรือทดแทนกำลังรบของกองทัพเรือ ในห้วงเวลาและภารกิจที่เหมาะสม
2. ศึกษาปัญหาข้อขัดข้องของงานความมั่นคงในการป้องกันประเทศทางทะเลและชายฝั่ง
3. กำหนดแนวทางในการกำหนดนโยบายการใช้เรือประมงในการเสริมสร้างความมั่นคง ราชอาณาจักร

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการวิจัยเฉพาะแนวคิด กระบวนการ และการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังเรือประมง และการระดมสรรพกำลังเรือประมง รวมทั้งการฝึกกำลังป้องกันราชอาณาจักร โดยเน้นเฉพาะพื้นที่ในทะเลและชายฝั่ง
2. ในส่วนของการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบ จะเน้นเพียงการเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ โดยไม่พิจารณาลึกในรายละเอียดของผังการจัดหน่วย
3. จะวิจัยเฉพาะนโยบายที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบและการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลในปัจจุบัน การฝึกกำลังและระดมสรรพกำลังเรือประมงในการป้องกันประเทศ รูปแบบและการควบคุม รวมทั้งศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลและชายฝั่ง นำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เหมาะสมในการใช้กำลังจากเรือประมง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเทศไทยมีเรือประมงอยู่เป็นจำนวนมากนับหมื่นลำทั้งในทะเลอ่าวไทย ทะเลอันดามัน และชายฝั่ง อันเป็นจุดแข็งของประเทศ และเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ สามารถที่จะนำเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรได้ ทั้งการสนับสนุนการรบ และปฏิบัติการรบได้หลายรูปแบบ เช่น การวางทุ่นระเบิด การปราบเรือดำน้ำ หรือทำการรบแบบกองโจร เป็นต้น
2. ปัจจุบันกองทัพมีนโยบายและแนวคิดในการใช้เรือประมงเพื่อความมั่นคงของชาติ 2 รูปแบบ คือ ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล (ทสปช.ในทะเล) และการระดมสรรพกำลังตามแผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ แต่แนวคิดในการใช้เรือประมงทั้งสองรูปแบบก็ยังไม่สามารถนำเรือประมงมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มกำลังความสามารถของเรือประมง
 - 2.1 การฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล เป็นเพียงการดำเนินการเพื่อผลในการปฏิบัติการจิตวิทยา ปลุกจิตสำนึกให้กับกลุ่มมวลชนให้มีความรักชาติ และให้ความร่วมมือกับทางราชการให้ข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำผิดในทะเล ไม่ได้เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้เรือประมงมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบหรือต่อสู้กับข้าศึกศัตรู อันเป็นวัตถุประสงค์ในการก่อกำเนิดไทยอาสาป้องกันชาติ

2.2 การระดมสรรพกำลังเรือประมงตามแผนการผิวกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ เป็นการดำเนินการระดมทรัพยากรตามความรุนแรงของสถานการณ์ในระดับต่างๆ ยังไม่มีการวางแผนการใช้เรือประมงอย่างเป็นรูปแบบและสอดคล้องกับยุทธวิธี จะต้องพิจารณาวางแผนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงอาจทำให้การระดมเรือประมงมาใช้ในเวลานั้น เกิดความสับสนและไม่เข้าใจถึงจุดประสงค์อย่างแท้จริง ไม่สามารถนำเรือประมงมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและขีดความสามารถของเรือประมง

3. การควบคุมและติดตามเรือประมงที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เป็นการควบคุมและติดตามเพื่อผลในการป้องกันและปราบปรามการทำประมงที่ผิดกฎหมาย และการกระทำผิดกฎหมายในทะเล

4. ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทย ทำให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาแทนที่ในภาคการประมง ซึ่งทำให้มีผลต่อความมั่นคงของชาติ การเกณฑ์หรือระดมเรือประมงมาใช้เพื่อความมั่นคงของชาติ แรงงานต่างด้าวจึงอาจเป็นอุปสรรคหรือเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงได้ โดยเฉพาะในกรณีที่คู่ขัดแย้งของไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้าน

5. แนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การเกณฑ์หรือระดมสรรพกำลังเรือประมงมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์และนำเรือประมงมาใช้ได้สอดคล้องกับความสามารถของเรือประมง จึงมีแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายใน 3 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

5.1. เตรียมเรือ จะต้องมีการจัดเตรียมกำลังเรือประมงไว้ตั้งแต่ยามปกติ โดยทำการสำรวจและจัดทำเป็น บัญชีเรือประมงพร้อมใช้

5.2. เตรียมคน หรือเตรียมกำลังพล โดยดำเนินการฝึกกำลังพลของกองทัพให้มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะลงไปปฏิบัติงานในเรือประมง ควบคุมและสั่งการเรือประมงให้ปฏิบัติตามยุทธวิธีได้ทันที แทนการใช้แรงงานในเรือประมงซึ่งอาจเป็นแรงงานต่างด้าว

5.3. เตรียมอาวุธ เตรียมอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่างๆ พร้อมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับติดตั้งหรือนำไปใช้งานในเรือประมง เพื่อให้เรือประมงมีความพร้อมและสามารถทำการรบปฏิบัติการทางยุทธวิธีได้ รวมทั้งใช้ในการป้องกันตนเอง

6. การฝึกอบรมไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล ยังคงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อปลูกฝังความรักชาติ ให้ความร่วมมือกับทางราชการ แต่เมื่อในภาคของการประมงแรงงานต่างด้าวได้เข้ามาแทนที่แรงงานไทยจำนวนมาก การปฏิบัติการจิตวิทยามวลชนจึงควรจะต้องครอบคลุมไปถึงแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นด้วย เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นสำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ซึ่งให้ที่อยู่อาศัยและหนทางทำกินเลี้ยงตนเองและครอบครัวอยู่จนทุกวันนี้ ไม่กระทำการใดๆ อันจะเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศไทย และให้ความร่วมมือกับทางราชการไทยด้วยความเต็มใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงควรให้มีการดำเนินการปรับปรุงแนวทางในการเตรียมการเพื่อระดมสรรพกำลังเรือประมง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร โดยมีแนวทางและรูปแบบในการกำหนดนโยบายดังนี้

1. วางแผนและจัดเตรียมเรือประมงเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักร ในรูปแบบของกองเรือประมงพร้อมใช้เพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น โดยวางแผนและเตรียมการในส่วนต่างๆ ประกอบด้วย สำรวจและจัดทำบัญชีเรือประมงพร้อมใช้ จัดเตรียมกำลังพลของกองทัพสำหรับปฏิบัติการในเรือประมง และจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติการของเรือประมง

2. ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา กับมวลชนแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในภาคการประมง และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นมีความสำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ที่ให้ที่อยู่อาศัย และหนทางทำมาหากิน หล่อเลี้ยงชีวิตของเขาและครอบครัวอยู่จนทุกวันนี้ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นสำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ไม่กระทำการใดๆ ที่จะเป็นปฏิปักษ์หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ประเทศไทย และให้ความร่วมมือกับทางราชการไทย

3. กองทัพควรสำรวจ เตรียมการและให้ความสำคัญกับทรัพยากรต่างๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ว่าทรัพยากรใดสามารถนำมาใช้ในกิจการเพื่อความมั่นคงได้อย่างไรประการใดบ้าง และวางแผนเตรียมการนำทรัพยากรนั้นๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับขีดความสามารถของทรัพยากรแต่ละชนิด เพื่อให้สามารถระดมทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ได้ทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน